

GVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Programul de activitate al guvernului 2016-2018

Chișinău, 2016

CUPRINS

PREAMBUL	4
I. DEZVOLTARE ECONOMICĂ	6
A. Dezvoltarea mediului de afaceri și a climatului investițional	
B. Inovații, cercetare și dezvoltare tehnologică	
C. Transparentizarea și consolidarea sectorului financiar-bancar	
D. Politici fiscale, administrare fiscală și vamală eficientă	
E. Protecția concurenței și eliminarea monopolurilor din economia națională	
F. Infrastructura calității, securitatea industrială și protecția consumatorului	
G. Administrarea proprietății publice	
H. Dezvoltarea agriculturii moderne	
I. Dezvoltare regională echilibrată și urbanism	
J. Securitate și eficiență energetică	
K. Transport	
L. Construcții și locuințe	
M. Societatea informațională, tehnologia informației și comunicațiilor	
II. EDUCAȚIA	23
III. SĂNĂTATEA POPULAȚIEI	24
IV. POLITICI SOCIALE	26
A. Muncă, migrația de muncă și politici salariale	
B. Asigurări sociale	
C. Asistența socială	
D. Politici de gen	
V. JUSTIȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI	29
A. Asigurarea continuității și finalității reformelor în justiție	
B. Reformarea organelor procuraturii, excluderea influenței politice și creșterea transparenței activității acestora	
C. Drepturile omului	
D. Asigurarea supremației legii	
VI. POLITICA EXTERNĂ, SECURITATEA ȘI APĂRAREA	35
A. Politică externă	
B. Securitate și apărare	
VII. AFACERILE INTERNE ȘI SIGURANȚA CETĂȚEANULUI	38
VIII. REINTEGRAREA ȚĂRII	40
IX. PROTECȚIA MEDIULUI	42
X. CULTURA ȘI TURISMUL	44

XI. TINERET ȘI SPORT	45
XII. MINORITĂȚILE NAȚIONALE	46
XIII. DIASPORA	47
XIV. OBIECTIVE TRANS-SECTORIALE	48
i. Combaterea corupției	
A. Politici anticorupție, independența și eficiența instituțiilor	
B. Combaterea corupției politice	
C. Combaterea corupției în organele de drept și justiție	
D. Combaterea îmbogățirii ilicite și confiscarea produselor infracțiunilor de corupție și conexe	
E. Combaterea fraudării utilizării fondurilor externe	
F. Controlul averilor, intereselor personale și al conflictelor de interese	
G. Integritatea instituțională și servicii publice pe platforme electronice	
ii. Buna guvernare	
A. Administrația centrală și locală	
B. Finanțele publice	
C. Reforma serviciilor publice	
XV. PARTENERIATE PENTRU BUNA GUVERANRE	55
i. Societatea civilă	
ii. Mass-media	

PREAMBUL

Prezentul Program de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016-2018 are ca obiectiv principal creșterea bunăstării, siguranței și calității vieții cetățenilor, în special prin: dezvoltarea economiei și facilitarea creării locurilor de muncă bine plătite, eradicarea corupției și garantarea supremației legii, asigurarea securității personale, fortificarea capacității de apărare a țării, prestarea serviciilor publice accesibile și cost-eficiente, asigurarea protecției sociale pentru grupurile vulnerabile ale populației.

Atingerea acestor obiective va facilita integrarea europeană a Republicii Moldova. În acest scop, Guvernul își propune să creeze premisele necesare care vor asigura eligibilitatea Republicii Moldova privind obținerea statutului de țară-candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană. Pentru îndeplinirea dezideratului în cauză, la baza Programului de activitate al Guvernului a fost pusă implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, în special prin realizarea Planului național de acțiuni, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014.

Guvernul Republicii Moldova va pleda în continuare pentru dezideratul de reintegrare a țării, acesta reprezentând una dintre prioritățile de bază ale procesului de guvernare. Soluția politică a conflictului va fi corelată cu obiectivul de integrare europeană a țării. Reglementarea definitivă a conflictului trebuie să asigure caracterul viabil, democratic, independent și suveran al statului reunificat.

Aceste obiective urmează să fie realizate într-un context complex, caracterizat prin scăderea încrederii cetățenilor în instituțiile statului, prin creșterea vulnerabilității sectorului bancar și a presiunilor fiscale. Criza politică amplifică mult aceste vulnerabilități.

Pe termen scurt, preocupările majore ale Guvernului Republicii Moldova sunt orientate spre înlăturarea riscurilor la adresa securității interne și externe a statului, spre stabilizarea sectorului bancar, spre sancționarea și combaterea fraudelor financiare, spre asigurarea unui echilibru între consolidarea fiscală sustenabilă și impulsivitatea dezvoltării economice, precum și spre protejarea veniturilor cetățenilor.

Pe termen mediu, prioritățile Cabinetului de Miniștri includ:

- Creșterea economică incluzivă, implementarea efectivă a reformelor pentru ameliorarea climatului de afaceri și susținerea grupurilor vulnerabile ale societății;
- Combaterea corupției;
- Asigurarea supremației legii prin reformarea justiției și a instituțiilor de drept;

- Reintegrarea țării;
- Asigurarea accesului la educație
- Asigurarea serviciilor de sănătate de calitate;
- Sporirea calității serviciilor prestate cetățenilor și antreprenorilor, reducerea costurilor administrative și a decalajelor de dezvoltare între regiuni, inclusiv prin realizarea reformei teritorial-administrative și a descentralizării;
- Asigurarea securității economice, financiare și energetice a țării.

Pentru asigurarea unei creșteri economice optime, durabile și incluzive, politicile economice vor avea la bază următoarele principii-cheie: libertatea economică și condițiile egale pentru toți agenții economici, concurența loială, sprijinul antreprenorilor, echilibrarea intereselor angajaților cu cele ale angajatorilor, stabilitatea macroeconomică și responsabilitatea financiar-bancară, consolidarea securității energetice. Eforturile Guvernului vor fi orientate spre sporirea competitivității și calității mărfurilor autohtone, creșterea exporturilor, inclusiv prin majorarea investițiilor în infrastructura economică, dezvoltarea agriculturii moderne și performante, crearea unui mediu atractiv și motivant pentru investiții.

Guvernul își propune să construiască o societate bazată pe modelul social european. Sarcinile-cheie sunt simplificarea maximă a cadrului de reglementare, investițiile în dezvoltarea resursei umane, asigurarea șanselor egale, redistribuirea corectă și justă a veniturilor către grupurile defavorizate și garantarea protecției cetățeanului împotriva oricărui gen de discriminare. Investițiile în educație, știință, dezvoltarea tehnologiei informației și a serviciilor electronice reprezintă fundamentul unei societăți și al unei economii bazate pe cunoaștere și inovare. Transformarea sistemului educațional în unul relevant pentru dezvoltarea personală și cea profesională a cetățeanului este imperativă. În domeniul ocrotirii sănătății vom insista pe continuarea și aprofundarea reformelor, astfel încât locuitorii satelor și orașelor noastre să aibă, în egală măsură, acces la servicii de sănătate publică, medicale și farmaceutice de calitate.

Guvernul va edifica o administrație aflată în serviciul cetățeanului, și nu invers. Un stat cu instituții corecte și drepte, care acționează în baza principiului transparenței și eficienței, cu fața la oameni, care tratează cu respect oamenii. Un stat unde funcționează legea, unde instituțiile de drept sunt libere să își facă lucrul, unde justiția se face în interesul cetățeanului, iar banul public este cheltuit în interesul public. Un stat care luptă dur și fără niciun compromis cu corupția și crima, iar prioritare sunt respectul pentru drepturile și libertățile omului, refacerea spiritului comunitar și întărirea solidarității. Pentru a reuși în acest angajament, vom apela la

resurse profesionale interne și externe, dar în primul rând vom elimina din sistem pe cei ce nu împărtășesc aceste valori.

Următoarele principii vor fi aplicate întregului conținut al Programului:

- Asigurarea continuității reformelor inițiate și implementarea reală a acestora;
- Asigurarea integrității și profesionismului guvernanților;
- Garantarea transparenței, responsabilității și predictibilității guvernării;
- Comunicarea coerentă și uniformă a Guvernului.

I. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

A. Dezvoltarea mediului de afaceri și a climatului investițional

1. Semnarea Acordului cu Fondul Monetar Internațional, în vederea asigurării stabilității macroeconomice, bugetare și financiare, necesare pentru crearea unui climat investițional favorabil.

2. Verificarea modului de concesionare a Aeroportului Internațional Chișinău, de executare a angajamentelor contractuale și întreprinderea, după caz, a acțiunilor în apărarea interesului statului, în conformitate cu legislația în vigoare.

3. Asigurarea protecției dreptului de proprietate, a respectării obligațiilor contractuale și a prevenirii tentativelor de preluare abuzivă a afacerilor.

4. Elaborarea și aprobarea legislației în vederea instituirii funcției de avocat al poporului pentru protecția mediului de afaceri (business ombudsman).

5. Simplificarea procedurilor și reducerea costurilor de înregistrare și lichidare benevolă a unei afaceri. Reducerea numărului actelor permissive eliberate de autorități și a numărului de activități licențiate, în scopul eliminării barierelor de intrare pe piață a noilor companii și stimulării concurenței.

6. Lansarea unui mecanism instituționalizat de soluționare a disputelor investiționale conform legislației în vigoare.

7. Instituirea unor proceduri simplificate pentru accesul mediului de afaceri la justiție.

9. Asigurarea transparenței depline a tuturor societăților comerciale înregistrate în Republica Moldova. Asigurarea accesului public și fără plată la Registrul de stat al persoanelor juridice.

10. Fuzionarea Camerei Înregistrării de Stat și a Camerei de Licențiere cu oferirea instituției rezultante a statutului de autoritate publică. Reducerea tarifelor aplicate antreprenorilor.

11. Reducerea numărului de servicii publice prestate agenților economici contra plată, extinderea e-serviciilor, reducerea costurilor pentru acestea, și aplicarea universală a conceptului de ghișeu unic.

12. Creșterea transparenței în procesul de efectuare a controalelor la agenții economici și diminuarea treptată a numărului acestora. Extinderea Registrului de stat al controalelor. Optimizarea numărului instituțiilor abilitate cu funcții de control.

13. Simplificarea procedurilor de autorizare în comerț, inclusiv prin aplicarea mecanismului de notificare.

14. Simplificarea procesului de raportare financiară și statistică prin elaborarea și lansarea unei platforme unice de raportare la Inspectoratul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Biroul Național de Statistică.

15. Elaborarea și adoptarea cadrului legal care ar stabili o metodologie unică pentru toate autoritățile publice în procesul de stabilire a costurilor la serviciile publice prestate mediului de afaceri. Implementarea principiului de declarații pe propria răspundere în lansarea și dezvoltarea afacerilor.

16. Elaborarea și implementarea indicatorilor de performanță pentru autoritățile publice care reglementează activitatea de întreprinzător. Identificarea unui mecanism de evaluare externă independentă a tuturor autorităților publice cu funcții de reglementare și control de stat.

17. Implementarea Strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător pe anii 2013-2016. Revizuirea și consolidarea mecanismului de analiză a impactului de reglementare în procesul de creație legislativă, inclusiv în cadrul procesului de armonizare a legislației naționale cu cea europeană, neadmiterea aprobării fără analiza impactului de reglementare a actelor normative și legislative care afectează sectorul privat.

18. Racordarea politicilor de suport al întreprinderilor mici și mijlocii la principiile „Small Business Act for Europe”.

19. Facilitarea participării beneficiarilor naționali la programele tematice ale UE: Programul „Competitivitatea întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii” (COSME 2014-2020); Programul-cadru de cercetare și inovare (2014-2020) – „ORIZONT 2020”, programele cluster-iale regionale, susținute de Strategia UE pentru Regiunea Dunării (2014-2020) și programele de cooperare regională (2014-2020).

20. Diversificarea instrumentelor de finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii din surse externe de finanțare; canalizarea spre acest sector a liniilor de credit externe, inclusiv prin intermediul companiilor de leasing și micro-finanțare.

21. Capitalizarea fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii. Extinderea Programului de atragere a remitențelor în economia națională „PARE 1+1”.

22. Dezvoltarea programelor de susținere antreprenorială a tinerilor și femeilor din zonele rurale și de adaptare a companiilor la „economia verde”.

23. Susținerea sectoarelor productive ale economiei prin crearea și dezvoltarea instrumentelor infrastructurii antreprenoriale, și anume: parcuri industriale, clustere, zone economice libere, parcuri științifico-tehnologice, incubatoare de afaceri și de inovare.

24. Eliminarea monopolului la exportul de metal.

24. Majorarea volumului de investiții publice și eficientizarea procesului de alocare a finanțelor publice destinate dezvoltării infrastructurilor necesare businessului, având în vedere principiul dezvoltării echilibrate a regiunilor țării.

25. Majorarea volumului de investiții străine în economia națională, inclusiv pentru finanțarea proiectele din domeniul infrastructurii și industriei și a celor realizate prin cofinanțare.

26. Restructurarea Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din Moldova (MIEPO) și a Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).

27. Aprobarea și implementarea Strategiei cu privire la atragerea investițiilor și promovarea exportului pentru anii 2016-2020.

28. Reducerea barierelor administrative la export, cu accent pe producătorii mici și mijlocii.

29. Încurajarea cooperării antreprenorilor și integrarea lor în rețelele regionale și globale de producție și comerț, precum și introducerea unor practici europene de management în scopul creșterii potențialului național de export.

30. Aplicarea principiilor de efectuare a controalelor de stat asupra activității de întreprinzător, inclusiv în domeniul fiscal și vamal.

B. Inovații, cercetare și dezvoltare tehnologică

1. Reformarea guvernării sistemului național de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare în vederea adoptării unui model mai deschis, incluziv și transparent. Asigurarea utilizării eficiente și transparente a resurselor.

2. Asigurarea accesului cu drepturi egale la programele finanțate de stat în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării.

3. Elaborarea cadrului legislativ de suport pentru firmele inovatoare, inclusiv a Legii privind fondurile venture (capitalurile de risc); liberalizarea politicii comerciale și fiscale aferente transferului tehnologic și implementării inovațiilor tehnologice.

4. Restructurarea și consolidarea Agenției Naționale pentru Inovare și Transfer Tehnologic.

5. Dezvoltarea unor instrumente de finanțare competitivă a firmelor orientate spre inovarea produselor, proceselor, marketingului și a managementului.

6. Intensificarea legăturilor inovaționale dintre firme, instituțiile educaționale și instituțiile de cercetare.

7. Facilitarea relaționării și integrării tehnologice a firmelor autohtone și străine (business angels, investitori venture, innovation camps).

8. Susținerea integrării inovatorilor și cercetătorilor moldoveni în circuitul global al inovațiilor și ideilor.

9. Susținerea proiectelor de parteneriat public-privat în domeniul dezvoltării tehnologice și implementarea inovațiilor în economia națională și în sfera socială.

10. Elaborarea, aprobarea și implementarea Planului Național de Dezvoltare Economică prin Reindustrializare al Republicii Moldova.

C. Transparentizarea și consolidarea sectorului financiar-bancar

1. Armonizarea legislației în domeniul financiar-bancar, al pieței de capital și de asigurări cu *acquis*-ul comunitar și cu cele mai bune practici ale Uniunii Europene; elaborarea unor noi legi sau/și îmbunătățirea celor existente privind Banca Națională a Moldovei, instituțiile financiare și Comisia Națională a Pieței Financiare în scopul consolidării independenței și responsabilității acestor autorități.

2. Asigurarea transparenței drepturilor de proprietate în instituțiile financiare bancare și nebancare și dezvăluirea proprietarilor instituțiilor financiare, beneficiarilor efectivi finali ai acestor instituții și monitorizarea continuă a acestora pentru minimizarea riscurilor de creditare între părțile legate, de preluare corporativă ostilă și de fraudă financiară.

3. Crearea Depozitarului central unic de stat al valorilor mobiliare și lansarea Registrului unic de stat al deținătorilor de valori mobiliare, administrat de Depozitarul central unic de stat, și creșterea transparenței acționarilor până la beneficiarii finali.

4. Identificarea beneficiarilor efectivi ai companiilor înregistrate în jurisdicțiile ce nu implementează standardele internaționale de transparență, inclusiv din zonele *off-shore*, și asigurarea aplicării standardelor internaționale de transparență prin elaborarea amendamentelor la cadrul legislativ în vigoare. Amendarea legislației pentru eliminarea activității companiilor *off-shore* din domeniile strategice – bancar, asigurării, mass-media.

5. Aplicarea testului *fit and proper* (standarde minime de integritate și transparență) pentru acționarii din sistemul financiar al Republicii Moldova, indiferent de mărimea cotei de participare în capitalul instituțiilor financiare.

6. Înăsprirea cerințelor și sancțiunilor pentru guvernarea improprie și inadecvată a instituțiilor financiare, nerespectarea normelor prudențiale și de gestiune a riscului bancar. .

7. Modificarea Legii instituțiilor financiare și a Legii societăților pe acțiuni pentru enumerarea rolurilor distincte ale proprietarilor, membrilor consiliilor și organelor executive, introducerea altor măsuri de guvernare corporativă, precum și limitarea intervențiilor inadecvate ale instanțelor în funcționarea organelor de conducere corporative.

8. Elaborarea unei legi speciale de prevenire și gestionare a crizelor financiare.

9. Acțiuni comune, împreună cu Banca Națională, pentru identificarea beneficiarilor finali al acțiunilor băncilor comerciale din Republica Moldova.

10. Elaborarea măsurilor urgente, împreună cu Banca Națională, pentru recapitalizarea băncilor problematice.

11. Propunerea către Parlament a unui proiect de naționalizare a cotelor părți din acțiunile băncilor comerciale, dobândite cu încălcarea legislației în vigoare.

12. Dezvoltarea pieței financiare nebankare drept o alternativă reală băncilor comerciale pentru creșterea accesului la finanțare a populației și mediului de afaceri (leasing, micro-finanțare).

13. Creșterea graduală a fondului de garantare a depozitelor.

14. Sporirea intensității supravegherii și severității acțiunilor corective, inclusiv a penalizărilor și restricțiilor, contra instituțiilor financiare bancare și nebankare și, în special, a persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul lor, în cazul încălcării legislației și reglementărilor.

15. Fortificarea instituțională a sectorului de asigurări și a protecției consumatorilor în asigurări prin crearea Fondului național de garanție în domeniul asigurărilor.

16. Atragerea în Republica Moldova a filialelor și sucursalelor instituțiilor financiare cu o bună reputație internațională.

17. Implementarea legislației relevante a Uniunii Europene în domeniul prevenirii spălării banilor și combaterii finanțării terorismului, precum și stabilirea parteneriatelor operaționale cu instituțiile UE.

18. Modernizarea infrastructurii pieței de capital și sporirea accesului la investiții în valori mobiliare corporative și de stat.

19. Examinarea posibilității de implementare a mecanismului de tranzacționare continuă pe piața de capital.

20. Asigurarea accesului în timp real la cotațiile bursiere aferente valorilor mobiliare tranzacționate pe piața de capital.

21. Perfecționarea cadrului legislativ în scopul stimulării tranzacțiilor efectuate cu valori mobiliare, inclusiv tranzacționarea valorilor mobiliare de stat.

22. Promovarea politicilor de reducere a circulației banilor în numerar.

D. Politici fiscale și administrare fiscală și vamală eficientă

1. Eficientizarea, sistematizarea și armonizarea legislației fiscale și vamale, prin elaborarea și adoptarea legislației noi, care să asigure predictibilitatea, transparența, siguranța, echitatea și claritatea politicilor fiscale și vamale.

Regândirea și inversarea abordărilor prezente ale politicilor fiscale și vamale prin reducerea treptată a impozitelor cu extinderea bazei impozabile.

2. Consolidarea și unificarea unor impozite pentru reducerea poverii fiscale asupra mediului de afaceri. Asigurarea transparenței și stabilirea criteriilor clare în procesul de repartizare a resurselor financiare din Fondul național pentru dezvoltare regională, Fondul de eficiență energetică, Fondul ecologic național, Fondul rutier și Fondul de subvenționare în agricultură.

3. Introducerea unei taxe/impozit de lux pentru persoanele fizice cu venituri mari (*wealth tax*).

4. Implementarea programelor de conformare a contribuabililor și dezvoltarea capacităților de management al riscurilor în administrarea fiscală. Implementarea Strategiei de conformare a persoanelor fizice cu venituri mari.

5. Reexaminarea sistemului de impozitare a veniturilor fondurilor nestatale de pensii și a sistemului de deducere a contribuțiilor către acestea, precum și a sistemului de impozitare a activității societăților.

6. Revederea sistemului de evaluare și reevaluare a bunurilor imobiliare în scopuri fiscale.

7. Revederea sistemului de cheltuieli permise spre deducere de către agenții economici în scopuri fiscale.

8. Revizuirea sistemului de taxe rutiere și a sistemului de impozitare a deținătorilor de patentă de întreprinzător.

9. Stabilirea taxei pentru efectuarea procedurilor vamale în sumă fixă pentru unele servicii specifice activității vamale, conform standardelor Organizației Mondiale a Comerțului și ale Uniunii Europene.

10. Realizarea reformei Serviciului Fiscal de Stat prin aprobarea Legii Serviciului Fiscal de Stat. Excluderea activităților improprie din competențele Serviciului Fiscal de Stat. Modernizarea sistemului informațional al Serviciului Fiscal de Stat.

11. Implementarea „Contului unic” de achitare a obligațiilor fiscale.

12. Implementarea Sistemului informațional automatizat „Sistemul de management al cazurilor”.

13. Implementarea sistemului de declarare, raportare fiscală și achitare electronică.

14. Revizuirea sistemului de penalități aplicate atât de Serviciul Fiscal de Stat, cât și de Serviciul Vamal pentru încălcările minore comise de agenții economici, în scopul reducerii mărimii acestora.

15. Aplicarea instrumentelor vamale moderne de analiză a riscurilor; intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a contrabandei.

16. Implementarea mecanismului de amânare a plăților la drepturile de import, pentru facilitarea implementării depline a procedurilor simplificate ale UE pentru agenții economici autorizați.

17. Consolidarea capacităților auditului post vămuire.

18. Modernizarea sistemelor informaționale vamale și promovarea schimbului de informații vamale cu UE. Asigurarea compatibilității cu sistemele informaționale europene.

19. Implementarea ghișeului unic bazat pe interacțiunea electronică dintre autoritatea vamală și alte autorități competente.

20. Dezvoltarea controlului comun la frontiera cu Romania, după principiul *one stop*.

21. Dezvoltarea Sistemului de Tarif Vamal Integrat al Republicii Moldova (TARIM), în conformitate cu cel comunitar.

22. Instituirea mecanismului de obținere a statutului de exportator autorizat (*approved exporter*) prin elaborarea amendamentelor la Codul vamal și a actelor normative subsidiare acestuia, care vor asigura implementarea mecanismului în cauză.

23. Facilitarea transportului internațional de mărfuri prin implementarea Noului Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS).

24. Introducerea mecanismului de „Import Control System” și „Export Control System”.

25. Implementarea conceptului de management integrat al frontierei de stat.

26. Îmbunătățirea sistemului de depunere a garanțiilor solicitate de organele vamale pentru a preveni apariția obligațiilor vamale suplimentare.

27. Fortificarea capacităților echipelor vamale mobile pentru asigurarea unui control eficient în interiorul țării, inclusiv în perimetrul transnistrean.

28. Revizuirea principiilor și a conceptului de aplicare a răspunderii pentru comiterea încălcărilor legislației vamale, în sensul neadmiterii aplicării unor amenzi exagerat de mari pentru încălcările minore sau care nu au prejudiciat încasările la bugetul de stat.

29. Extinderea și revederea numărului de tratate bilaterale pentru evitarea dublei impuneri cu statele partenere ale Republicii Moldova.

30. Perfecționarea cadrului normativ ce reglementează activitatea Serviciului Vamal prin aprobarea noii Legi privind serviciul în organele vamale și a cadrului normativ aferent.

E. Protecția concurenței și eliminarea monopolurilor din economia națională

1. Implementarea reală a legislației de profil pentru limitarea treptată a influenței monopolurilor din economia națională. Consolidarea capacităților de analiză economică, financiară și juridică ale Consiliului Concurenței în vederea sesizării și combaterii încălcărilor legislației concurențiale.

2. Revizuirea cadrului normativ de reglementare a mediului de afaceri privind compatibilitatea cu Legea concurenței, sub aspectul identificării barierelor de intrare pe piață.

3. Elaborarea legislației secundare pentru implementarea legilor-cadru în domeniul concurenței, ajutorului de stat și al publicității.

4. Asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu la infrastructuri-cheie controlate de stat (telecomunicații, transport, infrastructuri portuare și aeroportuare etc.).

5. Eficientizarea monitorizării mediului concurențial pentru asigurarea competiției loiale și încurajarea intrării pe piață a noilor companii, în vederea demonopolizării sectoarelor economice.

6. Îmbunătățirea procesului și a mecanismului de avizare a proiectelor de legi și acte normative care se referă la aspecte de concurență, ajutor de stat și publicitate.

7. Dezvoltarea dialogului cu autoritățile publice centrale și locale, cu autoritățile de reglementare, cu asociațiile profesionale și de business pentru îmbunătățirea implementării legislației concurențiale.

8. Asigurarea transparenței și aplicarea *acquis*-ului comunitar în domeniul ajutorului de stat.

F. Infrastructura calității, securitatea industrială și protecția consumatorului

1. Dezvoltarea și implementarea cadrului legal orizontal conform practicii Uniunii Europene în domeniile standardizării, acreditării, infrastructurii de evaluare a conformității, metrologiei, precum și al protecției consumatorilor.

2. Ajustarea standardelor naționale la standardele internaționale, europene și promovarea implementării acestora.

3. Preluarea sistemului european de infrastructură a calității și crearea premiselor pentru semnarea Acordului dintre Republica Moldova și UE de recunoaștere a conformității produselor industriale.

4. Ajustarea infrastructurii și instituirea mecanismului de coordonare a activității de supraveghere a pieței în conformitate cu cerințele UE.

5. Dezvoltarea sistemului național de laboratoare, inclusiv private, pentru testarea inofensivității și calității produselor.

G. Administrarea proprietății publice

1. Profesionalizarea managementului executiv și a consiliilor de administrație ale întreprinderilor de stat, creșterea transparenței privind formarea și componența consiliilor de administrație, inclusiv prin elaborarea și implementarea indicatorilor de performanță.

2. Realizarea auditului financiar și de performanță la companiile aflate în proprietatea statului.

3. Perfecționarea cadrului legal în domeniul administrării patrimoniului public de către autoritățile publice centrale și locale.

4. Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice centrale și locale în procesul de implementare și monitorizare a proiectelor de parteneriat public-privat.

5. Impulsionarea procesului de privatizare a patrimoniului de stat din domeniile liberalizate, bazat pe principiile transparenței, legalității și eficienței.

6. Asigurarea descentralizării patrimoniale prin accelerarea procesului de delimitare a proprietății de stat de cea a unităților administrativ-teritoriale, a bunurilor din domeniul public și din domeniul privat.

H. Agricultură modernă și dezvoltare rurală

1. Garantarea securității alimentare a țării prin dezvoltarea dinamică a sectorului agroindustrial și sporirea competitivității/productivității acestuia, cu accente pe: promovarea producției cu valoare adăugată înaltă, asigurarea pieței interne cu produse autohtone competitive, substituirea produselor agroalimentare din import și creșterea exporturilor, în special de produse finite.

2. Modernizarea și restructurarea lanțului agroalimentar în scopul conformării la cerințele internaționale și cele comunitare privind siguranța alimentelor, sistemele de control și standardele de calitate. Reformarea Agenției Naționale de Securitate a Alimentelor în scopul eliminării corupției și urgentării procedurilor de eliberare a certificatelor fitosanitare și veterinare.

3. Consolidarea cadrului normativ aferent dezvoltării durabile a sectorului agroalimentar, prin elaborarea documentelor de politici strategice cu abordări pe ramuri.

4. Asigurarea și simplificarea accesului la finanțare în vederea modernizării sectorului prin:

- reglementarea legislativă a direcțiilor, principiilor și procedurilor de administrare/control al mijloacelor Fondului de subvenționare, cu accente sporite pe susținerea financiară a tinerilor fermieri și stimularea asocierii agricultorilor;
- majorare treptată a Fondului de subvenționare;
- identificarea și atragerea asistenței externe aferente complexului agroindustrial, diversificarea instrumentelor de finanțare existente (credite tehnice preferențiale, leasing, granturi etc.) și administrarea acestei cu implicare maximală a societății civile, precum și evaluarea continuă a capacităților de absorbție a resurselor financiare oferite de comunitatea internațională a donatorilor.
- examinarea posibilităților elaborării unui mecanism de creditare facilă a agricultorilor;
- majorarea semnificativă a mărimii Fondului de garantare a creditelor oferite fără gaj.

5. Elaborarea și aplicarea imediată a Strategiei noi cu privire la utilizarea apelor în scopul irigațiilor.

6. Simplificarea sistemului de impozitare în agricultură.

7. Modificarea procedurilor privind formarea prețurilor la produsele petroliere, inclusiv prin asigurarea dreptului agricultorilor de a importa produse petroliere pentru necesitățile proprii.

8. Demonopolizarea pieței de comercializare a producției agricole. Eliminarea maximală a intermediarilor în procesul comercializării producției agricole pe piața internă.

9. Aplicarea în conformitate cu toate normele internaționale a metodelor tarifare și netarifare în vederea protejării pieții autohtone a produselor agroalimentare.

10. Perfecționarea semnificativă a politicilor statului în parteneriat cu sectorul privat din domeniul în privința promovării produselor agroalimentare moldovenești

11. Micșorarea costurilor care stau la baza tarifelor de testare și acreditare, aplicate de laboratoarele de stat aflate la autofinanțare, în vederea reducerii acestora. Stimularea concurenței prin atragerea investițiilor în laboratoarele private și scoaterea acestui sector de sub monopolul statului.

12. Liberalizarea reală a pieței resurselor agricole. Simplificarea procedurilor de certificare și testare a produselor (a materialului semincer, săditor și a produselor de uz fitosanitar etc.) certificate de către instituțiile de certificare din Uniunea Europeană prin recunoașterea unilaterală a certificatelor din Uniunea Europeană. Adoptarea și implementarea catalogului de semințe (material semincer și săditor) aprobat în Uniunea Europeană.

13. Perfecționarea cadrului legislativ aferent reglementării mecanismului de recunoaștere unilaterală a certificatelor fitosanitare și sanitar-veterinare emise în alte state, în special în Uniunea Europeană, SUA, Canada și Japonia.

14. Reformarea sistemului de învățământ, cercetare științifică, consultanță și extensiune rurală prin alinierea acestora la necesitățile reale ale agricultorilor, precum și crearea sistemului integrat de informare în agricultură, pentru asigurarea unei interconexiuni strânse cu necesitățile sectorului.

15. Reducerea constrângerilor regulatorii pentru producătorii agricoli prin eliminarea barierelor birocratice din sector, în special a celor non-tarifare și a celor ce țin de imperfecțiunile cadrului legal, inclusiv pentru toate procesele de interacțiune dintre fermier și instituțiile abilitate.

16. Sprijinirea adaptării și atenuării efectelor schimbărilor climatice asupra producției agricole, prin:

- implementarea sistemelor de protecție a culturilor agricole contra condițiilor climatice nefavorabile (înghețuri, grindină);
- extinderea/reabilitarea sistemelor de irigare și drenare;
- identificarea soiurilor noi de plante, înalt productive și rezistente la condițiile nefavorabile ale mediului;
- aplicarea unui sistem redus de perturbare a solului, prin utilizarea sistemelor *No-till* și *Mini-till*.
- stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură.

17. Perfecționarea legislației funciare în vederea folosirii mai raționale a terenurilor agricole, inclusiv prin adoptarea noului Cod Funciar.

18. Decentralizarea procedurii tranzacțiilor funciare prin delegarea reală a funcțiilor notariale la legalizarea tranzacțiilor funciare către autoritățile locale de nivelul întâi, precum și racordarea acestor autorități la sistemul cadastral de înregistrare a terenurilor.

19. Majorarea semnificativă a proiectelor de finanțare ce țin de crearea și modernizarea infrastructurii rurale aferente businessului agricol, precum și de dezvoltarea businessului neagricol în zonele rurale.

20. Consolidarea dialogului cu exponenții societății civile (ONG-uri, asociații de producători/procesatori) afiliate sectorului agroalimentar, în vederea fortificării cadrului legislativ-normativ din domeniu, precum și asigurarea participării maxime ale acestora în gestionarea programelor interne și externe de finanțare a sectorului agroindustrial și a dezvoltării rurale.

I. Dezvoltare regională echilibrată

1. Elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național în care se vor corela toate programele guvernamentale sectoriale pentru întreaga țară și a Planurilor de

Amenajare a Teritoriului Zonale pentru teritoriul fiecărei regiuni de dezvoltare. Coordonarea tuturor documentelor de program și strategii prin aceste documente.

2. Stabilirea de standarde diferențiate pentru documentația de urbanism și amenajare a teritoriului în dependență de potențialul localităților cu simplificarea procedurilor de elaborare, coordonare și aprobare a documentelor și a volumului acestor documente.

3. Promovarea politicilor integrate de dezvoltare regională prin corelarea politicilor sectoriale cu cele de dezvoltare a regiunilor.

4. Diminuarea dezechilibrelor regionale existente prin valorificarea potențialului socioeconomic al regiunilor de dezvoltare și asigurarea competitivității acestora.

5. Crearea condițiilor pentru atragerea și distribuția echitabilă în regiuni a investițiilor de capital.

6. Sporirea calității și a impactului participării regiunilor în cadrul cooperării transfrontaliere și a euroregiunilor. Stabilirea de noi parteneriate cu țările din vecinătate.

7. Creșterea eficienței utilizării resurselor financiare publice prin asigurarea sinergiei dintre fondurile de dezvoltare disponibile.

8. Consolidarea capacităților instituționale ale agențiilor de dezvoltare regională și altor actori implicați în implementarea politicii de dezvoltare regională.

9. Introducerea planificării și finanțării multianuale a proiectelor realizate din fondurile de dezvoltare regională.

10. Organizarea teritorială a Republicii Moldova în conformitate cu Nomenclatorul unităților teritoriale de statistică (NUTS) al UE.

J. Securitate și eficiență energetică

1. Integrarea Republicii Moldova în piața energetică europeană prin transpunerea *acquis*-ului Uniunii Europene în domeniul energetic și realizarea proiectelor de interconexiune prioritare.

2. Elaborarea și adoptarea cadrului normativ în domeniul energetic în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și *acquis*-ul comunitar, în special implementarea Pachetelor energetice pentru piața energiei electrice și cea a gazelor naturale.

3. Diversificarea căilor și surselor de aprovizionare cu gaze naturale și energie electrică:

- sporirea securității energetice în sectorul gazelor naturale prin operaționalizarea gazoductului Ungheni–Iași și construcția tronsonului Ungheni–Chișinău;

- explorarea și dezvoltarea potențialului propriu de resurse de gaze și țiței în regiunea de sud a țării și adoptarea Legii petrolului;

- examinarea fezabilității construcției depozitului subteran de stocare a gazelor naturale;

- demararea implementării proiectelor de interconexiune în domeniul energiei electrice cu România.

4. Asigurarea activității eficiente a SA „Termoelectrica” (creată în baza reorganizării sistemului termoenergetic din mun. Chișinău), precum și crearea unei platforme performante de generare a energiei electrice și termice prin asigurarea modernizării întreprinderii respective.

5. Implementarea proiectelor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie, inclusiv prin intermediul Agenției pentru Eficiență Energetică și al Fondului pentru eficiență energetică.

6. Reducerea intensității energetice și a consumului specific de energie în toate sectoarele economiei naționale prin implementarea Programului național pentru eficiență energetică 2011-2020 și a planurilor naționale de acțiuni în domeniul eficienței energetice.

7. Valorificarea surselor regenerabile de energie prin implementarea Planului național de acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile pentru anii 2013-2020 și a legislației secundare aferente.

8. Asigurarea cadrului legislativ, instituțional și operațional pentru o concurență reală, deschiderea efectivă a pieței, precum și stabilirea prețului la energie în mod transparent și echitabil.

9. Îmbunătățirea guvernantei corporative în întreprinderile energetice cu capital de stat, precum și asigurarea transparenței și a bunei guvernări în sectorul energetic.

10. Acordarea suportului în asigurarea unui proces continuu, transparent, participativ și repetabil al planificării, programării regionale și identificării proiectelor în domeniul eficienței energetice a clădirilor publice.

11. Elaborarea și implementarea legislației cu privire la energia regenerabilă.

12. Elaborarea programului național care vizează dezvoltarea sectorului biomasei.

13. Revizuirea politicii de formare a prețurilor la produsele petroliere și modificarea cadrului legal în acest sens.

14. Realizarea auditului energetic al țării.

15. Interconectarea cu sistemul european de gaze naturale.

16. Interconectarea și sincronizarea cu sistemul de energie electrică regional.

17. Consolidarea capacităților de interacțiune cu sistemul energetic regional.

K. Transport

1. Implementarea Acordului de Asociere, Acordului privind Spațiul Aerian Comun și a Strategiei de transport și logistică pe anii 2013-2022.

2. Organizarea sistemului instituțional al autorităților administrative de certificare, supraveghere și control al siguranței feroviare, navale și din domeniul infrastructurii drumurilor, conform modelelor larg răspândite și implementate în statele Uniunii Europene.

3. Elaborarea, aprobarea și implementarea normelor tehnice, a standardelor europene de calitate și siguranță la proiectarea, construcția, reabilitarea și întreținerea drumurilor, la clasificarea drumurilor conform nivelului de întreținere, periodicitate, specificațiilor de lucrări, tipului de îmbrăcăminte, standardelor de cost pentru întreținerea curentă a drumurilor publice precum și a mecanismelor inteligente de control a respectării regulilor de exploatare a drumurilor.

4. Formarea și implementarea sistemului de atribuire și întreținere a drumurilor pe bază de contracte multianuale de performanță.

5. Continuarea lucrărilor de reabilitare a drumurilor naționale în proces de execuție, lansarea și avansarea maximă în realizarea noilor proiecte de reabilitare a drumurilor naționale, de construcție a drumurilor de ocolire pentru localități, de reabilitare a drumurilor de conexiune cu centrele sociale (școli, grădinițe, puncte medicale, oficii poștale și servicii ale administrației publice locale).

6. Constituirea unui sistem robust și comprehensiv de finanțare a infrastructurii drumurilor, cu planificare multianuală și independență financiară de bugetul public național.

7. Introducerea standardelor europene de siguranță și calitate la toate tipurile de transport și implementarea politicilor destinate modernizării infrastructurii, parcului de mijloace de transport antrenate în serviciile de transport regulat de pasageri, sporirea siguranței serviciilor de transport și introducerea auditului siguranței rutiere.

8. Implementarea de către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor a serviciilor electronice e-Autorizații, inclusiv e-CEMT (Autorizația Conferinței Europene a Miniștrilor de Transport), și a sistemului de management inteligent integrat în transporturile rutiere, oferirea accesului la procurarea de servicii prin sisteme de vânzări electronice, introducerea biletului electronic etc.

9. Implementarea unui mecanism de dezvoltare sustenabilă a operatorilor de transport public, inclusiv prin crearea unui cadru normativ transparent, expectabil, a unui mediu competitiv, nediscriminatoriu, care ar oferi acces companiilor moldovenești la piețele externe ale serviciilor de transport, pentru dezvoltarea Republicii Moldova ca centru regional de tranzit și pentru combaterea transporturilor ilicite.

10. Realizarea reformei IS „Calea Ferată a Moldovei” și a lucrărilor de reabilitare a infrastructurii feroviare cu suportul BERD și BEI.

11. Dezvoltarea și lansarea terminalelor logistice multimodale.

12. Extinderea și modernizarea capacităților portuare și asigurarea navigabilității râurilor Nistru și Prut (până la Ungheni) în scopul conectării la rețelele logistice internaționale. Stimularea accesului operatorilor la piața serviciilor de transport naval și sporirea gradului de integrare cu alte tipuri de transport.

L. Construcții

1. Eliminarea constrângerilor de ordin administrativ și normativ pentru obținerea actelor permise în sectorul construcțiilor –

2. Asigurarea calității în construcții prin:

- responsabilizarea factorilor implicați în efectuarea lucrărilor de construcții, și exercitarea activităților de control, disciplina în construcții fiind factorul determinant.

- aplicarea cu responsabilitate și transparență a prevederilor legale, în acord cu principiile de prevenire, de monitorizare și de intervenție obiectivă în activitatea de realizare a lucrărilor și de control

- actualizarea și elaborarea de noi proceduri specifice pentru efectuarea activităților de control și inspecție privind calitatea construcțiilor, disciplina în urbanism, supravegherea și controlul pieței materialelor de construcții, autorizarea și acreditarea laboratoarelor de încercări în construcții.

3. Facilitarea implementării inovațiilor și tehnologiilor noi în construcții, producerea materialelor de construcție și sectorul locativ-comunal.

4. Reformarea sistemului de reglementare tehnică în sectoarele vizate prin armonizarea cu reglementările europene.

5. Elaborarea și implementarea măsurilor de creștere a siguranței fondului construit, cu scopul garantării securității cetățeanului atât în clădiri, cât și în situații de urgență și dezastru naturale.

6. Reformarea modului de administrare a fondului locativ în scopul de a asigura un nivel calitativ de întreținere a clădirilor, cu responsabilizarea proprietarilor pentru imobilele proprii.

7. Adaptarea legislației specifice în scopul mobilizării potențialului bancar și fondurilor de garantare pentru sprijinirea programelor de reabilitare a blocurilor locative, cu respectarea drepturilor proprietarilor.

8. Revizuirea cadrului normativ cu scopul eficientizării răspunderii companiilor de construcții (dezvoltatorilor) față de partenerii în contractele de investiții asumate, cu oferirea garanțiilor de siguranță a investițiilor plasate și a respectării condițiilor contractuale.

9. Promovarea cerințelor minime de performanță energetică a clădirilor și elaborarea Programului național de reabilitare termică a blocurilor locative.

10. Promovarea politicilor de asigurare cu locuințe a tinerilor și categoriilor de persoane socialmente vulnerabile, inclusiv prin realizarea proiectelor de construcție a locuințelor pentru categoriile de populație menționate.

11. Susținerea autorităților locale în procesul de organizare a serviciilor publice de gospodărie comunala cu implicarea maximală a sectorului privat și excluderea barierelor de ordin administrativ și normativ pentru contractele de parteneriat public-privat.

12. Promovarea creării serviciilor publice de gospodărie comunala cu acoperire intercomunitară pentru eficientizarea administrării și diminuării costurilor de prestare.

M. Societatea informațională, tehnologia informației și comunicațiilor

1. Promovarea cooperării dintre sectorul public, industrie și mediul academic pentru adoptarea pe larg a interacțiunii electronice și inovației digitale.

2. Continuitatea de acțiuni pe partea de strategii și programe de dezvoltare din domeniu (Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”, Strategia sectorială de creștere a competitivității industriei TI și altele).

3. Sporirea încrederii societății în tehnologiile informaționale și în spațiul digital prin asigurarea securității echipamentelor și aplicațiilor informatice, protecției datelor personale, prin garantarea vieții private.

4. Sporirea gradului de alfabetizare digitală al cetățenilor. Aducerea tehnologiei informației pe înțelesul și pe măsura necesităților fiecărui cetățean.

5. Eliminarea barierelor normative pentru aplicarea proceselor electronice oriunde acestea sunt tehnologic posibile.

6. Crearea condițiilor propice dezvoltării cunoștințelor TIC și aplicării acestora în antreprenoriatul digital.

7. Canalizarea resurselor publice limitate spre domenii și afaceri inovative, cu potențial de dezvoltare maxim și complementarea acestora prin fonduri private și a partenerilor de dezvoltare.

8. Lărgirea aplicării practicii parteneriatelor public-private (PPP) pe domeniul oferirii serviciilor electronice.

9. Raționalizarea administrației publice utilizând mecanismele guvernării electronice (deschidere accesului la registrele publice, promovarea datelor și standardelor deschise, cadru inteligent de achiziții TI, cadru de competențe TI al funcționarilor publici).

10. Abordare sistemică în dezvoltarea infrastructurii esențiale a comunicațiilor electronice prin cooperarea și coordonarea planurilor de dezvoltare a rețelelor de

drumuri, gazoduct, apeducte, canalizare, linie de distribuție electrică pentru a avea rețele omniprezente la costuri rezonabile.

11. Fortificarea mediului concurențial în livrarea serviciilor de comunicații electronice asigurarea accesului nediscriminatoriu în orice rețea, alocarea spectrului radio în condițiile concursului deschis și promovarea partajării spectrului.

II. EDUCAȚIA

1. Implementarea Codului educației.
2. Implementarea Strategiei de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”.
3. Implementarea Strategiei de dezvoltare a învățământului vocațional/tehnic pe anii 2013-2020.
4. Modernizarea curriculară pentru asigurarea relevanței studiilor și integrării socio-profesionale depline.
5. Elaborarea și implementarea unui program național pentru sporirea calității resursei umane în educație, inclusiv prin regândirea învățământului pedagogic.
6. Elaborarea și implementarea unui sistem de salarizare motivant pentru resursa umană din educație.
7. Crearea și consolidarea structurală și funcțională a instituțiilor de asigurare a calității în învățământ.
8. Evaluarea calității programelor și instituțiilor de învățământ în scopul acreditării sau autorizării provizorii de funcționare.
9. Implementarea tehnologiilor informaționale la toate treptele de învățământ.
10. Restructurarea rețelei și îmbunătățirea calității infrastructurii instituțiilor de învățământ.
11. Elaborarea și implementarea mecanismelor de asigurare a transparenței și a participării comunității la procesele decizionale privind dezvoltarea și administrarea eficientă a instituțiilor de învățământ.
12. Consolidarea activității de cercetare în instituțiile de învățământ superior.
13. Integrarea instituțiilor de învățământ superior în Aria Europeană Comună a Învățământului Superior.
14. Stimularea implicării mediului economic în educație.
15. Sporirea accesului și a gradului de participare la educație și formare profesională pe parcursul întregii vieți.
16. Crearea unui cadru național de calificare, pentru a îmbunătăți transparența și recunoașterea competențelor și calificărilor, inclusiv a celor dobândite în context informal și non-formal.
17. Dezvoltarea rețelei de servicii de educație ante-preșcolară și preșcolară.
18. Demararea unui program de granturi pentru ONG-uri cu scopul obținerii de suport în implementarea reformelor în educație.
19. Crearea de condiții pentru studierea limbii române în grădinițele alolingve.

III. SĂNĂTATEA POPULAȚIEI

1. Resetarea sistemului de sănătate prin centrarea lui prioritară pe necesitățile pacientului și comunității medicale

2. Modernizarea serviciului spitalicesc prin optimizarea, reformatarea și regionalizarea lui deplină, dotarea cu echipamente moderne, aplicarea metodelor inovatoare, desconcentrarea unor servicii, și ca efect, îmbunătățirea calității serviciilor

3. Asigurarea accesului universal a întregii populații la servicii medicale de bază și reducerea inechităților sociale prin intermediul fortificării capacității asistenței medicale primare și consolidării parteneriatului cu comunitatea și autoritățile locale

4. Majorarea accesului populației la medicamente esențiale prin perfecționarea mecanismului de compensare, lărgirea listei de medicamente compensate, revizuirea politicilor de formare a prețurilor la medicamente și de achiziționare a acestora

5. Asigurarea controlului deplin al maladiilor infecțioase cu impact major, în special a tuberculozei și HIV/SIDA prin crearea accesului întregii populații, inclusiv a grupurilor vulnerabile la intervenții specializate

6. Implementarea legislației privind controlul tutunului, aprobarea pachetului de legi privind controlul alcoolului, creșterea accizelor pentru produsele din tutun și băuturile alcoolice

7. Dezvoltarea programelor de promovare a sănătății și modului sănătos de viață, bazate pe principii de angajament și oferirea beneficiilor reale prin crearea unor condiții mai bune pentru sănătate, îmbunătățirea educației pentru sănătate și sprijinirea alegerilor sănătoase

8. Controlul maladiilor netransmisibile la nivel de sănătate publică și asistență medicală primară, dezvoltarea serviciilor comunitare și de sănătate mintală

9. Crearea și aplicarea politicilor de resurse umane în sănătate, axate pe motivare și performanță; majorarea salariilor personalului medical și asigurarea facilităților pentru zone rurale și unele specialități

10. Dezvoltarea serviciilor de reabilitare, geriatrie și paliative

11. Ajustarea întregului cadru legislativ și normativ în sănătate la aquis-ul comunitar.

12. Modernizarea serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice, cu accent pe promovarea modului sănătos de viață și asigurarea protecției populației împotriva riscurilor pentru sănătate.

13. Finanțarea prestatorilor de servicii medicale în bază de rezultate și performanțe, fortificarea mecanismelor de plată.

14. Sporirea rolului autorităților publice locale în modernizarea instituțiilor medicale publice

15.Dezvoltarea mecanismelor durabile de cooperare intersectorială și promovarea integrării aspectelor de sănătate în toate politicile statului.

IV. POLITICI SOCIALE

A. Muncă, migrația de muncă și politici salariale

1. Perfecționarea legislației privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.
2. Promovarea măsurilor de prevenire a șomajului și de stimulare a angajatorilor în vederea integrării pe piața muncii a grupurilor vulnerabile.
3. Adoptarea unui nou Cod al muncii și a altor acte normative în domeniul muncii, ajustate la cerințele moderne ale economiei de piață, a directivelor Uniunii Europene în domeniul raporturilor de muncă, securității și sănătății în muncă, având drept scop asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale ambelor părți ale raporturilor de muncă.
4. Ajustarea Nomenclatorului meseriilor (profesiilor) pentru instruirea și pregătirea cadrelor în învățământul secundar profesional la necesitățile economice ale țării.
5. Elaborarea unui mecanism de estimare a cererii de forță de muncă pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat.
6. Facilitarea elaborării și implementării standardelor ocupaționale.
7. Majorarea graduală a salariului minim pe țară în vederea creșterii protecției sociale a salariaților cu retribuție mică.
8. Asigurarea condițiilor pentru migrația legală și îmbunătățirea statutului social al lucrătorilor emigranți în statele de destinație.
9. Implementarea programelor de informare și consiliere a cetățenilor pentru întreg procesul/ciclul de migrație, pentru a asigura o migrație legală și sigură a cetățenilor.
10. Promovarea și implementarea unui program complex, multidisciplinar și interinstituțional de reintegrare a persoanelor revenite de peste hotare.

B. Asigurări sociale

1. Asigurarea stabilității, durabilității și transparenței sistemului public de asigurări sociale.
2. Efectuarea schimbărilor parametrice în sistemul de pensionare în vederea eficientizării formulelor de calcul și indexare a pensiilor; echilibrarea cuantumurilor contribuțiilor achitate de angajatori și angajați.
3. Unificarea condițiilor de pensionare pentru toate categoriile de persoane.
4. Valorizarea venitului asigurat realizat după 1 ianuarie 1999.
5. Implementarea certificatelor electronice de concediu medical.
6. Asigurarea transferabilității beneficiilor sociale pentru lucrătorii emigranți în baza acordurilor bilaterale semnate de Republica Moldova.

C. Asistență socială

1. Asigurarea accesului la servicii sociale de calitate pentru persoanele în situație de dificultate, inclusiv prin perfecționarea cadrului normativ care reglementează modul de organizare și funcționare a serviciilor sociale.
2. Monitorizarea și evaluarea calității serviciilor sociale prin implementarea eficientă a mecanismelor de acreditare și inspecție a prestatorilor de servicii sociale.
3. Sporirea eficienței asistenței sociale prin adoptarea unui nou model de management al structurilor teritoriale de asistență socială, inclusiv consolidarea resurselor umane din domeniul asistenței sociale prin implementarea unui mecanism eficient de instruire și evaluare profesională.
4. Îmbunătățirea metodologiei de acordare a ajutorului social, cu asigurarea orientării către categoriile defavorizate, și creșterea numărului de excluziuni din sistemul de ajutor social ca urmare a activării sociale.
5. Implementarea modelului funcțional de determinare a abilității.
6. Implementarea recomandărilor și observațiilor Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dezabilități.
7. Elaborarea unui mecanism imparțial de evaluare a beneficiarilor de alocații de dezabilitate în vederea stabilirii capacității de muncă.
8. Prevenirea instituționalizării copiilor prin dezvoltarea serviciilor alternative.
9. Prevenirea și combaterea violenței, neglijării, exploatării copiilor și promovarea practicilor nonviolente în educația copiilor.
10. Dezvoltarea politicilor pro-active de susținere a familiilor cu copii.
11. Reformarea conceptului de concediu la nașterea și îngrijirea copiilor, inclusiv garantarea dreptului la concediu.
12. Reformarea sistemului rezidențial de îngrijire a persoanelor cu dezabilități mintale.
13. Consolidarea unei rețele de aziluri regionale moderne pentru persoane în etate.

D. Politici de gen

1. Promovarea măsurilor afirmative pentru asigurarea creșterii reprezentării femeilor în funcții decizionale în structurile de reprezentare publică și politică, prin introducerea cotei minime de reprezentare.
2. Dezvoltarea instrumentelor eficiente de creditare și susținere a femeilor în dezvoltarea afacerilor proprii.

3. Dezvoltarea cadrului de politici și legislativ , consolidarea capacităților în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie. Îmbunătățirea accesului victimelor traficului de ființe umane la servicii de calitate.
4. Sensibilizarea opiniei publice cu privire la prevenirea și eliminarea stereotipurilor de gen, precum și a condițiilor care generează situații discriminatorii în diferite domenii.

V. JUSTIȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI

A. Asigurarea continuității și finalității reformelor în justiție

1. Asigurarea unui sistem transparent și bazat pe merit de numire și promovare a judecătorilor;
2. Implementarea eficientă a Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016 și asigurarea continuității în reformarea justiției după anul 2016;
3. Optimizarea hărții judecătorești prin reducerea numărului instanțelor judecătorești;
4. Consolidarea mecanismului de gestionare electronică a dosarelor, inclusiv pentru a asigura competența judecătorilor specializați (după caz, a completelor de judecători) în cadrul instanțelor optimizate.
5. Excluderea termenului de numire inițială pe 5 ani a judecătorilor și numirea tuturor judecătorilor de Președinte;
6. Promovarea unui cadru legal pentru sporirea transparenței și eficienței Consiliului Superior al Magistraturii, inclusiv prin excluderea din componența Consiliului Superior al Magistraturii a Procurorului General și Președintelui Curții Supreme de Justiție;
7. Crearea sistemului e-justiție în vederea excluderii factorului uman din procesul administrativ de gestionare a dosarelor și sporirea transparenței justiției;
8. Modernizarea sistemului căilor de atac și fortificarea rolului Curții Supreme de Justiție de uniformizare a practicii judecătorești;
9. Modificarea modului de desemnare a judecătorilor de instrucție, pentru a asigura respectarea veritabilă a drepturilor omului în procedurile penale. Revizuirea normelor de procedură penală, contravențională și civilă, și de organizare a sistemului judecătoresc pentru asigurarea independenței reale a judecătorilor, precum și pentru excluderea oricărei implicări din afară în procesul de examinare a cauzelor.
10. Revizuirea prevederilor Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor și eliminarea prevederilor care îngreunează atragerea la răspunderea disciplinară a judecătorilor. Clarificarea și consolidarea capacităților funcționale ale Inspecției Judiciare prin extinderea competenței și atribuțiilor acesteia.
11. Introducerea în sistemul de drept al Republicii Moldova precedentului judiciar, fapt ce ar face previzibilă aplicarea legii de către instanțele de judecată. Elaborarea și introducerea în legislația procesuală a conceptului

standardelor de probațiune, precum și aplicarea acestora la diverse etape ale desfășurării procesului judiciar. Asigurarea calității deciziilor instanțelor de judecată, și reformarea regulilor privind motivarea deciziilor instanțelor de judecată pentru garantarea dreptului la un proces echitabil. Reducerea numărului de erori judiciare prin îmbunătățirea programelor de formare profesională continuă a magistraților.

12. Reformarea Institutului Național al Justiției, inclusiv administrarea acestuia pe baze paritare (judecători, procurori, mediul academic).
13. Monitorizarea implementării cadrului legal cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a organelor sale pentru consolidarea capacității acestora, asigurarea transparenței activității, precum și pentru revizuirea prevederilor în vigoare din domeniu.
14. Publicarea rapoartelor anuale privind interceptarea convorbirilor cetățenilor, efectuate prin intermediul telefoanelor, computerelor, precum și altor mijloace de comunicare.
15. Crearea Fondului protecției victimelor infracțiunilor pentru susținerea victimelor infracțiunilor aflate în dificultate.

B. Reformarea organelor procuraturii, excluderea influenței politice și creșterea transparenței activității acestora

1. Adoptarea în mod prioritar a proiectului de Lege cu privire la procuratură și a legislației conexe necesare pentru reformarea procuraturii, în varianta agreată de grupul de lucru al Ministerului Justiției și Procuraturii Generale;
2. Revizuirea prevederilor constituționale cu privire la numirea Procurorului General;
3. Selectarea și promovarea procurorilor în baza unor criterii și a unei proceduri transparente și în bază pe merit;
4. Fortificarea capacităților și asigurarea independenței Consiliului Superior al Procurorilor;
5. Definirea clară a competențelor organelor procuraturii în vederea concentrării eforturilor în domeniul penal;
6. Optimizarea organelor procuraturii și asigurarea dotării corespunzătoare cu personal și condiții tehnice (sedii, mijloace tehnice, auto, resurse financiare pentru expertize, comisii rogatorii, traduceri, citări);
7. Reducerea competențelor Procuraturii Generale și asumarea de către aceasta a rolului exclusiv de administrare și stabilire a politicilor în sistemul procuraturii;

8. Asigurarea specializării procurorilor pe cauze specifice și revederea sistemului procuraturilor specializate;
9. Asigurarea independenței interne a procurorilor, reducerea la o singură treaptă a controlului ierarhic superior și limitarea posibilităților de influențare a investigațiilor de către procurorii ierarhic superiori;
10. Creșterea substanțială a salariilor procurorilor;
11. Eficientizarea regulilor de răspundere a procurorilor, inclusiv de răspundere disciplinară;
12. Eficientizarea mecanismului de finanțare a organelor procuraturii;
13. Verificarea minuțioasă a activității tuturor procurorilor din țară;
14. Introducerea sistemului electronic de gestionare a cauzelor în procuratură.
15. Asigurarea implementării standardelor comunitare în activitatea procuraturii.
16. Lărgirea dreptului discreționar al procurorilor;
17. Revizuirea modului de sesizare a procuraturii de către instituțiile publice și funcționari în scopul limitării influenței externe asupra instituției și a procesului de gestionare a cauzelor penale (neadmiterea discuțiilor în format politico-administrativ, a solicitării de către terți a informațiilor și luarea de măsuri pe cauze penale concrete în conformitate cu hotărârile Curții Constituționale și legislația procesuală);
18. Aplicarea unor practici uniforme în cadrul procuraturii; implementarea reformelor în domeniul urmăririi penale, cu asigurarea abordării complexe și coordonate a acestei probleme (coordonarea și sincronizarea schimbărilor structurale și de competență în procuratură, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Vamal).

C. Drepturile omului

1. Elaborarea și asigurarea realizării Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2016-2020. Asigurarea implementării recomandărilor formulate pentru Republica Moldova în cadrul Mecanismului de Evaluare Periodică Universală a Drepturilor Omului.
2. Elaborarea unei Legi speciale Privind Protecția Drepturilor Omului în Moldova, care ar crea un mecanism clar de protecție a drepturilor omului, ar obliga instanțele de toate nivelele să aplice direct prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ar face încălcarea drepturilor prevăzute de Convenție drept temei pentru destituire din funcție, precum și pentru răspundere contravențională.

3. Modificarea procedurii penale în vedere oferirii unui nivel mai înalt de respectare și protecție a drepturilor omului;
4. Eficientizarea mecanismelor de prevenire și investigare a maltratării;
5. Îmbunătățirea condițiilor în toate locurile privative de libertate, în conformitate cu standardele europene. Respectarea drepturilor persoanelor aflate în locuri de detenție, îmbunătățirea sistemului de reabilitare a acestora.
6. Construcția unui nou penitenciar în mun. Chișinău și demararea procesului de construcție a caselor de arest.
7. Asigurarea reorganizării serviciilor medicale din penitenciare. Dezvoltarea metodelor de asistență psihosocială a persoanelor aflate în arest preventiv.
8. Eficientizarea modului de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere și a măsurilor preventive, în sensul asigurării respectării dreptului la libertate
9. Crearea unui sistem standardizat și protejat împotriva manipulărilor, care să asigure evidența cazurilor de reținere, arest și detenție;
10. Monitorizarea implementării legislației cu privire la aplicarea măsurilor și sancțiunilor noncustodiale.
11. Consolidarea instituției probațiunii, asigurarea folosirii obligatorii a planurilor individuale pentru beneficiarii sistemului de probațiune și utilizarea monitorizării electronice a subiecților probațiunii.
12. Dezvoltarea mecanismului de compensare a prejudiciilor în caz de eroare judiciară în cauze penale și revizuirea legislației privitor la compensarea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare de către organele de drept.
13. Ratificarea Protocolului 12 la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului;
14. Introducerea unui sistem eficient de executare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului;
15. Soluționarea problemei neexecutării hotărârilor judecătorești naționale.
16. Sporirea gradului de informare și educare a populației în domeniul violenței în familie și abuzului sexual prin campanii informaționale permanente.
17. Dezvoltarea mecanismului de finanțare și asigurarea resurselor financiare suficiente pentru serviciile de asistență și protecție a victimelor violenței domestice.
18. Asigurarea și promovarea drepturilor copilului în conformitate cu standardele internaționale, în particular cu Convenția ONU privind drepturile copilului din 1989, luând în considerare prioritățile identificate

în contextul concret al Republicii Moldova, în particular pentru grupurile vulnerabile.

19. Dezvoltarea mecanismelor de prevenire și combatere a tuturor formelor de exploatare, abuz, neglijare și violență împotriva copiilor.
20. Îmbunătățirea sistemului de identificare și asistență a copiilor în situații vulnerabile, care presupune participarea copiilor în procesul decizional.
21. Implementarea măsurilor axate pe promovarea drepturilor copilului în cadrul familiei și instituțiilor, precum și consolidarea capacităților părinților și îngrijitorilor de a asigura dezvoltarea copilului.
22. Consolidarea capacităților instituționale ale camerelor de audiere a minorilor, inclusiv a instituției interviuatorilor. Specializarea actorilor din justiție responsabili pentru lucrul cu minorii. Crearea și dezvoltarea Centrului pentru asistența copiilor victime și martori ai infracțiunilor.
23. Aplicarea obligatorie a planurilor individuale pentru minorii aflați în custodie și a programelor de învățământ profesional și general. Dezvoltarea sistemului de asistență psihologică a minorilor aflați în custodie.
24. Ajustarea cadrului normativ pentru asigurarea activității eficiente a Oficiului Avocatului Poporului.
25. Consolidarea cadrului normativ ce reglementează activitatea și competențele Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.
26. Dezvoltarea și aplicarea eficientă a asistenței juridice garantate de stat.
27. Crearea Curții Naționale a Drepturilor Omului, care ar activa totalmente independent ca instanță specializată în acest domeniu și care ar asigura repararea drepturilor și libertăților încălcate.

D. Asigurarea supremației legii

1. Eficientizarea activității Curții Constituționale prin revizuirea criteriilor de selectare a judecătorilor și a procedurilor de examinare a sesizărilor;

2. Revizuirea procedurilor de accesare în profesia de avocat, pe baze de merit, și asigurarea transparenței. Consolidarea organelor de autoadministrare și a mecanismului de răspundere disciplinară a avocaților.

3. Dezvoltarea sistemului de răspundere disciplinară a notarilor, precum și revizuirea principiului de stabilire a costurilor pentru serviciile notariale.

5. Promovarea și susținerea implementării medierii prin consolidarea Consiliului de mediere, ridicarea profesionalismului mediatorilor prin specializarea acestora și crearea centrelor de mediere. Instituirea mecanismului medierii garantate de stat.

6. Crearea și dezvoltarea e-Dosarului prin asigurarea interoperabilității sistemelor informaționale e-Procuratura, Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor și a altor instrumente relevante din domeniul justiției. Aplicarea sistemelor informaționale și a registrelor electronice (e-Executare, e-Notariat, e-Arest, e-Probațiune, e-Licențe, Registrul electronic al procurilor, Registrul persoanelor autorizate, Registrul de stat al actelor de stare civilă, e-Organizații).

7. Modernizarea statisticii judiciare prin dezvoltarea unui sistem informațional de colectare, analiză și raportare a datelor, precum și stabilirea unor indicatori de calitate.

8. Consolidarea sistemului de expertiză judiciară prin concretizarea statutului expertului judiciar, dezvoltarea expertizelor judiciare de alternativă, crearea infrastructurii și a bazei metodologice moderne la efectuarea expertizelor.

9. Perfecționarea mecanismului de publicare a hotărârilor judecătorești și extinderea accesului public la dosare, cu respectarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal.

VI. POLITICA EXTERNĂ, SECURITATEA ȘI APĂRAREA

A. Politică externă

1. Promovarea unei politici externe consecvente și echilibrate în scopul asigurării parcursului european și al consolidării relațiilor cu partenerii internaționali.
2. Realizarea asocierii politice și a integrării economice cu Uniunea Europeană și aprofundarea relațiilor bilaterale cu statele sale membre.
3. Implementarea cu succes a agendei de asociere, având drept scop obținerea statutului de țară-candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană.
4. Aprofundarea parteneriatului strategic cu România pentru integrarea europeană a Republicii Moldova.
5. Consolidarea relațiilor strategice multidimensionale de bună vecinătate cu Ucraina, cu accent pe integrarea europeană.
6. Avansarea dialogului strategic cu SUA.
7. Dinamizarea dialogului politic cu Federația Rusă în vederea normalizării relațiilor bilaterale, inclusiv în domeniile comercial-economic, energetic și migrației, valorificând pe deplin potențialul Tratatului de prietenie și cooperare.
8. Dezvoltarea potențialului de cooperare cu o serie de țări precum Canada, Japonia, Republica Populară Chineză, Republica Turcia, Statul Israel, Republica Coreea, Republica India, Statul Qatar, dar și cu alți actori globali și regionali în ascensiune.
9. Dezvoltarea relațiilor cu statele-membre ale CSI, în special – pe dimensiunea comercial-economică – cu Republica Belarus și Republica Kazahstan.
10. Promovarea unei diplomații economice active și realizarea unor acțiuni și mecanisme suplimentare pentru atragerea investițiilor străine și promovarea exportului de mărfuri și servicii, în special prin valorificarea potențialului Acordului privind instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător.
11. Dezvoltarea unui program de promovare a exporturilor moldovenești competitive pe piețele externe, în special pe piața Uniunii Europene, inclusiv prin atragerea de investiții, capital străin și know-how, recuperarea, consolidarea și extinderea pozițiilor pe piețele externe.

12. Adoptarea unui program național de promovare a exporturilor competitive pe piețele externe, în special pe piețele Uniunii Europene și ale Orientului Mijlociu.
13. Asigurarea atragerii investițiilor străine prin intensificarea negocierilor bilaterale cu Emiratele Arabe Unite, Egipt, Canada, Turcia, Brazilia, Maroc, Oman asupra acordurilor privind protejarea reciprocă a investițiilor.
14. Promovarea și protejarea intereselor și a potențialului economic al Republicii Moldova prin intermediul organizațiilor internaționale la care aceasta este parte, inclusiv al Organizației Mondiale a Comerțului.
15. Promovarea dialogului cu partenerii externi în scopul identificării unei soluții politice pentru reintegrarea țării și retragerea trupelor Federației Ruse.
16. Încheierea procedurii de monitorizare a Republicii Moldova de către Consiliul Europei și trecerea la etapa postmonitorizare.
17. Consolidarea mecanismelor de protejare a drepturilor și intereselor cetățenilor și ale agenților economici ai Republicii Moldova peste hotare.
18. Consolidarea cooperării cu UE în domeniul politicii externe, de securitate și apărare.
19. Consolidarea relațiilor și participarea consecventă în activitatea organizațiilor internaționale, regionale și subregionale relevante (ONU, OSCE, Consiliul Europei, OCEMN, SEECF, ICE, GUAM etc.) pentru promovarea intereselor și priorităților naționale, îmbunătățirea imaginii și sporirea credibilității Republicii Moldova în cadrul acestora și pe arena internațională, precum și asigurarea sprijinului necesar în realizarea obiectivelor strategice de modernizare și integrare europeană a țării.
20. Consolidarea sprijinului partenerilor internaționali, precum și a capacităților interne în vederea implementării la nivel național a obiectivelor și principiilor dezvoltării durabile, în spiritul agendei globale ONU post-2015, fundamentată pe 3 piloni complementari: protecția mediului, dezvoltarea economică și cea socială.

B. Securitate și apărare

1. Reformarea și modernizarea sectorului de apărare și securitate în conformitate cu angajamentele internaționale asumate și provocările mediului de securitate regional și global în continuă schimbare.
2. Adoptarea unei noi Strategii a securității naționale și a Strategiei de Apărare Națională a Republicii Moldova care ar consolida siguranța și apărarea

națională și ar spori contribuția Republicii Moldova la sistemul colectiv de securitate internațională.

3. Crearea unui mecanism integrat de planificare a securității și apărării naționale. Consolidarea capacităților de management al securității și apărării naționale în situații de criză. Sporirea capacităților, a eficienței și a transparenței instituțiilor din sectorul de securitate și apărare.
4. Revizuirea structurii, atribuțiilor, responsabilităților și a modului de luare a deciziilor în guvernarea sistemului de securitate și apărare națională.
5. Contribuirea la Politica de Securitate și Apărare Comună a Uniunii Europene și continuarea cooperării cu NATO.
6. Actualizarea modului de efectuare a controlului democratic asupra forțelor armate.
7. Dezvoltarea capacităților de informații militare în scopul apărării naționale și implementarea programelor de asigurare a securității informaționale și apărării cibernetice.
8. Ajustarea cadrului legal privind controlul și apărarea spațiului aerian național.
9. Intensificarea contribuției Armatei Naționale la eforturile colective de asigurare a păcii prin participarea în cadrul misiunilor internaționale.

VII. AFACERILE INTERNE ȘI SIGURANȚA CETĂȚEANULUI

1. Elaborarea unei viziuni integrate privind reforma sistemului organelor de ocrotire a normelor de drept din Republica Moldova.
2. Realizarea activităților menite să asigure creșterea nivelului de încredere a societății în poliție. Continuarea procesului de reformă structurală și funcțională integrată a Ministerului Afacerilor Interne în vederea îmbunătățirii capacităților organizatorice și creșterii calității serviciilor prestate comunității, precum și asigurării respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.
3. Continuarea implementării prevederilor Acordului de Asociere pe domeniul afacerilor interne și asigurarea sustenabilității rezultatelor obținute în procesul post-liberalizare a regimului de vize.
4. Adoptarea și implementarea cadrului legislativ și instituțional cu privire la statutul unic al angajaților Ministerului Afacerilor Interne.
5. Adoptarea cadrului legal și dezvoltarea capacităților instituționale de management al crizelor.
6. Consolidarea capacităților instituționale de prevenire și combatere a corupției în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.
7. Îmbunătățirea cooperării structurilor Ministerului Afacerilor Interne cu celelalte agenții de aplicare a legii la nivel național, în vederea creșterii eficienței activității de prevenire și combatere a criminalității.
8. Reducerea timpului de intervenție la apelurile cetățenilor până la 15 minute.
9. Implementarea criteriilor europene și internaționale de apreciere a rezultatelor activității instituțiilor de drept.
10. Promovarea în instituțiile de drept a unei politici de cadre eficiente, bazate pe concurs public, perfecționarea continuă cu suportul specialiștilor din străinătate.
11. Regionalizarea structurilor teritoriale ale poliției.
12. Extinderea sistemului de monitorizare video a traficului și a ordinii publice pe întreg teritoriul țării; adaptarea cadrului legal pentru funcționarea acestui sistem.
13. Descentralizarea serviciilor polițienești și a celor din domeniul situațiilor excepționale prin transferul unor atribuții de administrare către autoritățile locale, inclusiv dezvoltarea conceptului de gardian public.

14. Renovarea tuturor sectoarelor de poliție și dotarea subdiviziunilor polițienești cu mijloace de intervenție moderne și euroconforme.
15. Asigurarea interconectării sistemelor informaționale și de comunicare ale instituțiilor de drept și control, implementarea „dosarului electronic”.
16. Profesionalizarea trupelor de carabinieri.
17. Consolidarea managementului integrat al frontierei de stat și a sistemului de gestionare a migrației.
18. Crearea punctelor comune de control la frontiera de stat.
19. Consolidarea intervențiilor integrate ale polițiștilor, pompierilor și medicilor în situațiile de urgență. Continuarea implementării serviciului SMURD.
20. Extinderea rețelei remizelor de pompieri și salvatori pe întreg teritoriul țării, renovarea graduală a parcului de autospeciale.
21. Crearea sistemului de înștiințare a populației despre apariția pericolelor de producere a situațiilor excepționale (în baza tehnologiei CellBroadcast).

VIII. REINTEGRAREA ȚĂRII

1. Asigurarea unui dialog permanent cu partenerii externi și organizațiile internaționale în vederea promovării procesului de reglementare a conflictului transnistrean și de reintegrare a țării.

2. Continuarea eforturilor de elaborare a statutului juridic special al regiunii transnistrene în cadrul negocierilor în formatul „5+2”, promovarea la nivel național a unei viziuni consolidate cu privire la reglementarea conflictului transnistrean.

3. Întărirea capacităților instituționale și sporirea nivelului de coordonare între autoritățile responsabile de realizarea politicilor în domeniul reintegrării țării; intensificarea activității grupurilor de lucru sectoriale pentru consolidarea încrederii. Sporirea rolului UE și SUA în procesul de reglementare a conflictului transnistrean.

4. Realizarea acțiunilor orientate spre asigurarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană și a liberei circulații a persoanelor, a bunurilor și a serviciilor între cele două maluri ale Nistrului.

5. Identificarea mecanismelor de aplicare în regiunea transnistreană a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, prevăzută de Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană.

6. Promovarea interacțiunii dintre comunitățile de afaceri de pe ambele maluri ale Nistrului.

7. Colaborarea cu Uniunea Europeană și Ucraina în vederea securizării frontierei moldo-ucrainene.

8. Extinderea mandatului Misiunii EUBAM și intensificarea procesului de cooperare cu aceasta.

9. Promovarea obiectivului privind retragerea necondiționată de pe teritoriul Republicii Moldova a forțelor armate și a stocurilor de muniții ale Federației Ruse, conform prevederilor constituționale și angajamentelor internaționale existente.

10. Continuarea eforturilor de transformare a actualei operațiuni de menținere a păcii într-o misiune multinațională civilă sub mandat internațional.

11. Menținerea stabilității în Zona de Securitate și eficientizarea activității în cadrul mecanismelor Comisiei Unificate de Control.

12. Atragerea asistenței și expertizei partenerilor externi în vederea promovării procesului de reglementare.

13. Realizarea proiectelor umanitare, sociale și de infrastructură în regiunea transnistreană.

14. Instituirea cadrului juridic necesar pentru avansarea politicilor de reintegrare a țării și elaborarea mecanismelor provizorii de soluționare a problemelor cu care se

confruntă populația și agenții economici din regiunea transnistreană, creând condițiile necesare pentru reintegrarea graduală a regiunii în spațiile unice ale Republicii Moldova (economic, financiar-bancar, politic, social, cultural, informațional etc.).

15. Lansarea, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, a unei platforme de comunicare, cu participarea instituțiilor mass-mediei, a reprezentanților societății civile etc. de pe ambele maluri ale Nistrului. Informarea locuitorilor din regiunea transnistreană a Republicii Moldova despre esența politicilor promovate de Guvern și beneficiile reintegrării statului.

IX. PROTECȚIA MEDIULUI

1. Reforma instituțională și modernizarea instituțiilor de mediu în vederea implementării eficiente a Strategiei naționale de mediu.
2. Delimitarea clară și explicită a funcțiilor privind cadrul de politici și celor executive. Crearea Agenției de mediu în vederea asigurării funcției executive de calitate în sector. Analiza funcțională a Inspectoratului Ecologic de Stat pentru a stabili rolul și funcțiile acestuia în contextul delimitării funcțiilor executive.
3. Asigurarea politicilor de calitate, a gestionării eficiente a resurselor naturale, a proceselor de adaptare la schimbările climatice inclusiv pentru realizarea obiectivelor stabilite în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană.
4. Realizarea Planului de acțiuni pentru armonizarea legislației naționale de mediu în conformitate cu cerințele Acordului de Asociere RM-UE. Eliminarea barierelor în transpunerea legislației de mediu.
5. Consolidarea capacității autorităților publice locale pentru exercitarea funcțiilor de reglementare, prestare a serviciilor de mediu, asigurarea controlului ecologic de stat, monitorizarea calității mediului la nivel local.
6. Dezvoltarea instituțiilor din sectorul protecției mediului: dezvoltarea resurselor umane și tehnologice, asigurarea resurselor bugetare suficiente.
  - a) Aplicarea activă a Tehnologiei Informației: Dezvoltarea Sistemului de monitorizare integrată a mediului, Crearea Sistemului Informațional Integrat de Mediu
  - b) Asigurarea calității datelor și informației privind elementele de mediu, respectiv ajustarea modului de colectare, analiză și prezentare a informației.
  - c) Colaborarea cu societatea civilă, cu structurile financiare de stat și externe pentru perfecționarea mecanismului de gestionare și transparentizarea gestionării Fondului Ecologic Național
  - d) Crearea Unității de Evaluare Strategică de mediu,
  - e) Crearea Unității de elaborare și implementare a proiectelor.
  - f) Consolidarea capacității și aplicarea mecanismelor eficiente de reglementare și control de mediu: autorizații integrate de mediu, instrumente economice, taxe ecologice, plăți pentru poluare, răspunderea extinsă a producătorului.
7. Asigurarea populației cu apă potabilă de calitate și servicii de sanitație.

8. Eliminarea barierelor și implementarea prevederilor Legii Apei și respectiv a sistemului de gestionare integrată a resurselor de apă conform principiului de delimitare a bazinelor hidrografice.
9. Implementarea politicilor de mediu privind restabilirea și îmbunătățirea calității solurilor, gestionarea durabilă a terenurilor, reconstrucția ecologică a terenurilor degradate, a celor afectate de alunecări și a fâșiilor de protecție a terenurilor agricole.
10. Gestionarea durabilă și protecția resurselor minerale utile.
11. Gestionarea eficientă și durabilă a ecosistemelor naturale, extinderea suprafețelor împădurite și a ariilor naturale protejate de stat în scopul restabilirii și conservării diversității biologice.
12. Dezvoltarea capacităților pentru implementarea politicilor statului în domeniul silvic.
13. Reducerea impactului riscurilor naturale și protecția împotriva dezastrelor.
Implementarea măsurilor de reducere a poluării aerului, inclusiv de la sursele de transport și activitățile economice.
14. Implementarea Strategiei Naționale de Gestionare a Deșeurilor 2013-2027:
Dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deșeurilor menajere solide și a sistemelor de colectare selectivă și reciclare a deșeurilor, crearea sistemelor de colectare, tratare, valorificare sau eliminare a fluxurilor de deșeuri specifice și periculoase, evacuarea și distrugerea stocurilor de deșeuri de poluanți organici persistenti.
15. Consolidarea parteneriatului strategic cu societatea civilă în vederea asigurării accesului la informația de mediu în conformitate cu cerințele UE.
16. Integrarea principiilor dezvoltării durabile și adaptării la schimbările climatice în sectoarele economiei naționale
17. Colaborarea activă cu sectorul privat și societatea civilă în scopul promovării ”tehnologiilor prietenoase mediului”. Acordarea asistenței necesare în vederea asigurării capacității și condițiilor necesare pentru dezvoltarea ”economiei verzi”.
18. Colaborarea cu sectorul academic și societatea civilă în vederea dezvoltării culturii ecologice a populației.

X. CULTURA ȘI TURISMUL

1. Ajustarea capacităților instituționale necesare implementării Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020”.
2. Dezvoltarea unui cadru legal funcțional pentru protejarea și promovarea patrimoniului cultural național imobil și mobil.
3. Formarea și dezvoltarea cadrului instituțional pentru documentarea, evidența, conservarea, cercetarea și protejarea a patrimoniului cultural național.
4. Valorificarea și integrarea patrimoniului cultural și a potențialului creator în proiecte de dezvoltare comunitară naționale și locale și de dezvoltare a turismului.
5. Promovarea patrimoniului cultural național și integrarea acestuia în sistemul valorilor europene și mondiale.
6. Promovarea și dezvoltarea pe plan național a culturii lingvistice.
7. Promovarea politicii de creare a centrelor comunitare prestatoare de servicii culturale.
8. Modernizarea și diversificarea ofertei de servicii culturale.
9. Ajustarea sistemului educațional-artistic național la practicile internaționale.
10. Dezvoltarea artelor, industriilor culturale și protejarea meșteșugurilor tradiționale, integrarea acestora în circuitul economic.
11. Consolidarea relațiilor culturale cu alte țări, inclusiv cu diaspora.
12. Implementarea managementului bazat pe performanțe în instituțiile publice de cultură.
13. Implementarea modelelor de finanțare competitivă pentru susținerea instituțiilor culturale și a oamenilor de cultură.
14. Promovarea Programului național de digitalizare a patrimoniului bibliotecilor și arhivelor.
15. Implementarea Programului „Europa Creativă” în scopul promovării proiectelor culturale ale asociațiilor obștești și instituțiilor de cultură.
16. Stimularea creării ofertei turistice autohtone pentru atragerea turiștilor din țară și de peste hotare.
17. Elaborarea și implementarea calendarului turistic anual.
18. Demararea creării unei Zone Turistice Naționale în baza legislației existente.

XI. TINERET ȘI SPORT

1. Promovarea și stimularea participării tinerilor în cadrul diferitor programe de mobilitate.

2. Dezvoltarea și consolidarea rețelei consiliilor locale de tineret, astfel încât să fie extinsă aria de acoperire teritorială a acestora.

3. Crearea sistemelor de orientare, consiliere și calificare în domeniul muncii și al viitoarelor oportunități de muncă. Promovarea accesului la piața muncii și asigurarea calității locurilor de muncă.

4. Promovarea acțiunilor de voluntariat, sensibilizarea populației referitor la valoarea voluntariatului și recunoașterea socială a muncii prestate de voluntari.

5. Dezvoltarea cadrului normativ și metodologic de acreditare a serviciilor pentru tineri, precum și asigurarea calității acestor servicii.

6. Creșterea numărului de beneficiari ai programelor de *internship*.

7. Extinderea mecanismului de stimulare a tinerilor care se angajează la lucru în mediul rural și în orașele mici.

8. Dezvoltarea programelor de abilitare economică și promovare a antreprenorialului în rândul tinerilor, inclusiv prin diversificarea oportunităților de inițiere a afacerilor.

9. Dezvoltarea programelor de promovare a modului de viață sănătos în rândul tinerilor.

10. Implementarea programelor naționale de facilitare a sportului pentru toți. Dezvoltarea infrastructurii sportive existente și modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor sportive.

11. Susținerea sportivilor de performanță cu rezultate la nivel național și internațional.

12. Acceptarea în programul PNAET a tinerilor până la 35 ani.

XII. MINORITĂȚI NAȚIONALE

1. Elaborarea și aplicarea Strategiei de integrare a minorităților naționale din Republica Moldova.

2. Crearea condițiilor necesare pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a persoanelor aparținând minorităților naționale.

3. Facilitarea dialogului intercultural și consolidarea apartenenței civice a minorităților naționale față de statul Republica Moldova.

4. Facilitarea accesului persoanelor aparținând minorităților naționale la mijloacele de informare pentru promovarea toleranței și pluralismului cultural.

5. Încurajarea cunoașterii culturii, istoriei, limbii și religiei atât ale minorităților naționale, cât și ale majorității etnice.

6. Asigurarea condițiilor necesare pentru studierea și aplicarea limbii de stat de către cetățenii alolingvi, inclusiv adulți.

7. Asistarea asociațiilor obștești ale minorităților naționale în realizarea activităților lor statutare.

XIII. DIASPORA

1. Aprobarea și implementarea Strategiei „Diaspora 2025”.
2. Implementarea abordării integrate a diasporei și dezvoltării la nivel central și local.
3. Consolidarea Biroului pentru relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat ca instituție ce asigură coordonarea politicilor publice destinate diasporei.
5. Perfecționarea mecanismului și facilitarea recunoașterii diplomelor și calificărilor educaționale și a educației informale naționale și a celor obținute peste hotare.
6. Dezvoltarea și promovarea sistemelor și produselor electronice pentru facilitarea accesului diasporei la servicii online de calitate.
7. Facilitarea transportului, coletăriei și transferului de bani pentru diaspora și familiile rămase în țară.
8. Reducerea costurilor de recrutare a forței de muncă peste hotare
9. Elaborarea și implementarea programelor destinate copiilor rămași în țară ca urmare a fenomenului migrației.
10. Creșterea numărului programelor cu și pentru diasporă, în vederea păstrării identității naționale, promovării tradițiilor și patrimoniului cultural, și organizarea proiectelor tematice pentru o mai bună promovare a imaginii Moldovei peste hotare.
11. Diversificarea serviciilor de predare complementară (online, la distanță) pentru copiii din diasporă.
12. Susținerea școlilor duminicale și a cursurilor de limbă română din diasporă.
13. Susținerea proiectelor și programelor dedicate copiilor din diasporă.
14. Crearea parteneriatelor dintre diaspora științifică și universitățile din Republica Moldova pentru schimb de profesori și reîntoarceri profesionale.
15. Extinderea programelor pentru tinerii din diasporă, inclusiv stagii și angajare.
16. Susținerea acțiunilor de caritate inițiate și promovate de membrii diasporei.
17. Dezvoltarea unui set de instrumente financiare pentru atragerea investițiilor diasporei: fonduri de economii și investiții pentru emigranți, obligațiuni de stat și locale, și platforme de multifinanțare.
18. Implementarea votului electronic pentru alegerile generale și cele locale.
19. Instituirea unei platforme de comunicare și consultare permanentă între autoritățile publice și experții conaționali din diasporă.

XIV. OBIECTIVE TRANS-SECTORIALE

i. COMBATEREA CORUPȚIEI

A. Politici anticorupție, independența și eficiența instituțiilor

1. Consolidarea sistemului instituțional anticorupție prin excluderea conflictelor de competențe oferirea competențelor necesare și fortificarea capacităților instituțiilor responsabile de prevederea și combaterea corupției.

2. Implementarea recomandărilor misiunii de experți ai Uniunii Europene pentru fortificarea mecanismelor anticorupție și combaterea corupției.

3. Delimitarea clară a atribuțiilor de combatere a cazurilor de mare corupție. Consolidarea Procuraturii Anticorupție în calitate de organ cu competență exclusivă de investigare a cauzelor de mare corupție, inclusiv prin mărirea numărului de procurori și personal care asistă procurorii anticorupție și instituirea unor relații strânse între Procuratura Anticorupție și Direcția Națională Anticorupție (DNA) din România.

4. Revizuirea legislației în vederea înlăturării impedimentelor formale pentru investigarea cu succes a actelor de corupție, în baza expertizei Consiliului Europei. Adoptarea în mod prioritar a proiectelor pentru reorganizarea sistemului național de integritate (proiectele cu privire la Centrul Național de Integritate și cu privire la declararea averii și a intereselor personale) în conformitate cu cele mai bune practici europene;

5. Însprirea sancțiunilor pentru corupție și crimele conexe și aplicarea uniformă a acestora;

6. Alocarea resurselor necesare pentru reorganizarea cât mai curând posibilă a Comisiei Naționale de Integritate în Centrul Național de Integritate;

7. Adoptarea cadrului legal și instituțional pentru recuperarea bunurilor produse din infracțiuni și a altor bunuri legate de infracțiuni;

8. Îmbunătățirea și respectarea strictă a codurilor de etică de către exponenții statului;

9. Extinderea serviciilor publice prestate prin sistemul electronic național;

10. Evaluarea implementării Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015 și adoptarea noii Strategii anticorupție în baza prevederilor prezentului Program.

B. Combaterea corupției politice

1. Revizuirea cadrului legal cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, în baza consultării cu experții europeni și societatea civilă, inclusiv prin reducerea drastică a cotei maxime de contribuție per persoană.

2. Crearea unui mecanism de implementare uniformă a formulei de stabilire a plafonului mijloacelor financiare ce pot fi virate în fondul electoral al concurentului electoral, precum și instituirea răspunderii juridice pentru nedeclararea sau depășirea cheltuielilor de plafon.

3. Adoptarea de către organele competente pentru instituțiile specializate (fisc, organe de drept etc.) a normelor metodologice referitoare la modul și procedurile de verificare a rapoartelor privind veniturile și cheltuielile partidelor politice, inclusiv în perioada campaniei electorale, de reflectare și raportare a cheltuielilor.

4. Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea organelor de urmărire penală în vederea examinării uniforme și sub toate aspectele a cazurilor de corupere electorală.

C. Combaterea corupției în organele de drept

1. Verificarea prioritară și minuțioasă a veniturilor, proprietăților și intereselor tuturor judecătorilor și procurorilor, cu concedierea celor care nu pot justifica veniturile și proprietățile;

2. Clarificarea cadrului legal pentru limitarea marjei de discreție a angajaților organelor de drept și de control, în scopul prevenirii corupției și asigurării previzibilității legii.

3. Implementarea mecanismului de rotație în ocuparea funcțiilor manageriale din sistemul judiciar și procuratură, precum și a altor măsuri menite să prevină crearea relațiilor corporatiste în interiorul sistemului judiciar și în procuratură.

4. Asigurarea funcționalității depline a sistemelor de repartizare aleatorie a dosarelor în instanțele judecătorești și de înregistrare audio a ședințelor de judecată, precum și introducerea sistemului de repartizarea aleatorie a cauzelor în procuratură

5. Verificarea de către organele competente a legalității provenienței averilor judecătorilor și procurorilor, cu confiscarea acestora în cazuri în care legalitatea provenienței averilor nu poate fi demonstrată.

6. Dezvoltarea normelor metodologice specifice actorilor din sectorul justiției cu privire la denunțarea eficientă a faptelor de corupție.

D. Combaterea îmbogățirii ilicite și confiscarea produselor infracțiunilor de corupție și conexe

1. Implementarea eficientă a legislației cu privire la îmbogățirea ilicită, confiscarea specială și confiscarea extinsă a bunurilor provenite din infracțiuni de corupție și conexe acestora, precum și crearea mecanismului de confiscare civilă.

2. Crearea cadrului legislativ necesar pentru organizarea activității de investigare financiară, depistare, urmărire și conservare a bunurilor provenite din infracțiuni pentru asigurarea confiscării acestora, inclusiv pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiuni, în special prin infracțiuni de corupție și conexe.

3. Crearea unei structuri cu competențe de identificare, recuperare și administrare a bunurilor provenite din activități infracționale și aflate pe teritoriul Republicii Moldova sau peste hotarele ei.

4. Instruirea judecătorilor, a procurorilor și a ofițerilor anticorupție, în vederea aplicării corecte și uniforme a prevederilor referitoare la îmbogățirea ilicită, confiscarea produselor infracțiunilor de corupție și conexe și repararea prejudiciului cauzat prin aceste infracțiuni.

E. Combaterea fraudării utilizării fondurilor externe

1. Semnarea acordurilor bilaterale de colaborare între Centrul Național Anticorupție și Procuratură, pe de o parte, și Oficiul European Antifraudă (OLAF), pe de altă parte.

2. Dezvoltarea cadrului național de incriminare a utilizării contrar destinației, în situație de conflict de interese și a delapidării fondurilor europene și internaționale, în conformitate cu prevederile Convenției privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene din 1995 și altor convenții internaționale în materie, potrivit cerințelor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.

3. Investigarea și tragerea la răspundere penală a vinovaților pentru utilizarea neconformă a fondurilor oferite Republicii Moldova din asistență externă, în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și altor convenții internaționale în materie.

F. Controlul averilor, intereselor personale și al conflictelor de interese

1. Adoptarea în mod prioritar a proiectelor pentru reorganizarea sistemului național de integritate (proiectele cu privire la Centrul Național de Integritate și cu privire la declararea averii și a intereselor personale) în conformitate cu cele mai bune practici europene;

2. Înlăturarea neconcordanțelor din cadrul național de reglementare a cadourilor, a conflictelor de interese, a restricțiilor și incompatibilităților pentru diferite categorii de agenți publici, precum și asigurarea implementării lui.

3. Perfecționarea mecanismului de declarare a veniturilor și proprietăților, a intereselor și conflictelor de interese, excluderea fenomenului de deținere a bunurilor prin intermediul persoanelor interpuse, introducerea mecanismului confiscării civile.

4. Dezvoltarea mecanismului de verificare a provenienței averilor persoanelor cu funcții de demnitate publică și întreprinderea măsurilor corespunzătoare față de cei care nu își pot justifica proprietățile.

G. Integritatea instituțională și servicii publice pe platforme electronice

1. Clarificarea cadrului legal privind asigurarea integrității în sectorul public, ajustarea prevederilor legii privind testarea integrității profesionale la principiile de constituționalitate, precum și ajustarea cadrului legislativ în vigoare ce reglementează activitatea diferitor categorii de agenți publici la noile prevederi referitoare la cerințele minime de integritate în sectorul public.

2. Adoptarea unei legi privind protecția avertizorilor de integritate, în conformitate cu cele mai bune practici și recomandări ale Consiliului Europei.

3. Dezvoltarea codurilor deontologice și asigurarea mecanismelor instituționale viabile de respectare a normelor de etică profesională în sectorul public.

4. Instruirea agenților publici în vederea respectării cerințelor de integritate profesională în sectorul public și desfășurarea campaniilor de informare a populației cu privire la riscurile la care se expun în cazul coruperii agenților publici, al oferirii ilegale a cadourilor și al exercitării influențelor necorespunzătoare asupra lor.

ii. BUNA GUVERNARE

A. Administrația centrală și locală

1. Adoptarea și implementarea Strategiei de Bună Guvernare.

2. Consolidarea cadrului normativ și a capacităților administrației publice în elaborarea, monitorizarea și evaluarea politicilor Guvernului.

3. Acordarea statutului de agent constator primarului și posibilitatea APL de a aplica amenzi, inclusiv în domeniul salubrității, ordinii publice, construcțiilor ilicite, parcării ilegale, gestionării resurselor naturale, proprietatea etc..

4. Îmbunătățirea sistemului de motivare financiară și non-financiară în cadrul administrației publice.

5. Asigurarea dialogului cu părțile interesate în procesul de luare a deciziilor, inclusiv prin plasarea online a datelor guvernamentale cu caracter public.

6. Asigurarea mecanismului de monitorizare și responsabilizare a autorităților administrației publice privind modul de exercitare a atribuțiilor, nivelul de realizare a angajamentelor și administrarea bugetului: prezentarea de către miniștri în Parlament

a rapoartelor privind resursele cheltuite și reformele realizate, în baza strategiilor sectoriale de cheltuieli, plasarea obligatorie pe paginile web a rapoartelor de activitate, elaborate în baza planurilor anuale de acțiuni.

7. Asigurarea implicării reale și efective a autorităților publice locale în procesul decizional național, prin elaborarea, instituționalizarea și implementarea unui mecanism eficient de dialog permanent între Guvern, Parlament, autoritățile publice centrale pe de o parte.

8. Revizuirea sistemului actual de repartizare a fondurilor publice destinate finanțării proiectelor investiționale, prin stabilirea unor reguli clare, prin creșterea transparenței și implicarea în organele de supraveghere a tuturor fondurilor respective a reprezentanților APL și societății civile, pe criterii de paritate.

9. Diversificarea cooperării tehnice și financiare cu partenerii externi de dezvoltare.

10. Continuarea implementării etapei a doua a reformei finanțelor publice locale (consolidarea bazei fiscale).

11. Dezvoltarea cadrului legal conform principiilor constituționale privind descentralizarea serviciilor publice și autonomia locală, precum și prevederilor Cartei Europene a Autonomiei Locale.

12. Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice responsabile de domeniul administrației publice locale și de colaborarea intersectorială pe segmentul dezvoltare locală și regională.

13. Inițierea unor discuțiilor largi și transparente în societate, cu participarea tuturor actorilor interesați, privind necesitatea eficientizării structurii administrativ-teritoriale.

14. Asigurarea autonomiei decizionale, organizaționale, financiare și bugetare a autorităților publice locale.

15. Asigurarea transparenței procesului decizional și creșterea nivelului de participare a populației prin instituirea mecanismelor și practicilor de organizare a audierilor și a dezbaterilor publice la nivel local, în special în mediul rural, în procesul elaborării bugetului local, a strategiilor de dezvoltare locală etc.

16. Promovarea și stimularea politicilor de cooperare intercomunitară pentru prestarea serviciilor publice de calitate.

17. Consolidarea dialogului direct, sistematic și instituționalizat între administrația publică centrală și cea locală.

18. Direcționarea coerentă a competențelor, resurselor, responsabilităților, în baza estimărilor capacităților administrative ale autorităților publice locale, pentru furnizarea la nivel local și regional a unor servicii publice de calitate.

19. Transmiterea către administrația publică locală a competențelor privind constatarea și sancționarea unor fapte ilegale ce țin de organizarea vieții la nivel comunitar.

20. Dezvoltarea managementului performanței în administrația publică.

21. Diversificarea mecanismelor de menținere a personalului performant.

22. Dezvoltarea competențelor profesionale ale funcționarilor publici.

B. Finanțele publice

1. Evaluarea strategică a eficienței cheltuielilor publice la nivel de sectoare și instituții.

2. Promovarea unei politici bugetare prudente, previzibile și responsabile, care ar asigura stabilitatea pe termen mediu și lung a bugetului.

3. Asigurarea bunei implementări a Strategiei de descentralizare financiară, în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale.

4. Intensificarea controlului asupra gestionării resurselor financiare, inclusiv externe. Implementarea integrală și perfecționarea sistemului de bugetare pe programe bazat pe performanță.

5. Implementarea sistemului „Trezorerie în timp real”, care să ofere accesul publicului la informații privind fluxurile financiare, veniturile și cheltuielile publice, datoria publică, gestionarea proprietății publice, contractele de achiziții de mărfuri, lucrări și servicii publice, precum și privind subvențiile și ajutorul de stat.

6. Implementarea reformei în domeniul finanțării investițiilor fezabile.

7. Introducerea noilor Standarde de evidență contabilă în sectorul public. Crearea Consiliului pentru Standarde de evidență contabilă în sectorul public.

8. Punerea în aplicare a sistemului de e-Achiziții și externalizarea graduală a serviciilor de achiziții publice. Crearea unei instituții independente de soluționare a contestațiilor referitoare la achizițiile publice. Publicarea on-line cu acces gratuit a buletinului de achiziții publice.

9. Aprofundarea proceselor de audit intern și extern, precum și a controlului financiar pentru asigurarea utilizării economice, eficace și eficiente a banilor publici.

10. Sporirea gradului de acoperire a funcției de audit intern în autoritățile publice centrale și locale de nivelul al doilea și armonizarea activității acestora la standardele și bunele practici în domeniu.

11. Implementarea și dezvoltarea în continuare a instrumentelor și tehnicilor de control managerial prin alinierea activității entităților publice la principiile, standardele și bunele practici de control intern și de management al riscurilor.

12. Dezvoltarea continuă a planificării bugetare multianuale.

13. Perfecționarea cadrului legal în domeniul contabilității și al auditului.

14. Implementarea de noi instrumente de administrare a datoriei publice.

C. Reforma serviciilor publice

1. Eliminarea continuă a serviciilor publice ineficiente și depășite de timp și prestarea serviciilor publice online și în regim mobil pentru toți cetățenii și pentru business.

2. Dezvoltarea platformei de e-Guvernare și a sistemului electronic național.

3. Introducerea votului electronic și susținerea formelor de democrație participativă prin sisteme informatice, inclusiv pentru a asigura implicarea la distanță a diasporei în procesele social-politice interne.

4. Implementarea cadrului de interoperabilitate a sistemelor informaționale de stat.

5. Implementarea sistemului unic de circulație electronică a documentelor în cadrul autorităților publice centrale.

6. Implementarea și asigurarea funcționalității Portalului guvernamental al serviciilor publice electronice.

7. Elaborarea și implementarea regulamentelor administrative care determină modul de prestare a serviciilor publice electronice.

8. Consolidarea centrelor de date departamentale și dezvoltarea platformei tehnologice guvernamentale comune (MCloud) în conformitate cu standardele internaționale.

9. Promovarea investițiilor inteligente în IT în cadrul autorităților publice centrale.

XV. PARTENERIATE STRATEGICE

i. SOCIETATEA CIVILĂ

1. Dezvoltarea la nivel național și local a mecanismelor de promovare a participării organizațiilor societății civile la procesul decizional.

2. Reformarea cadrului legal cu privire la filantropie și sponsorizare în vederea asigurării durabilității și independenței organizațiilor neguvernamentale.

3. Perfecționarea reglementărilor privind impozitarea organizațiilor societății civile.

4. Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile prin adoptarea procedurii de aplicare a prevederilor legale cu privire la direcționarea de către persoane fizice și juridice a unei părți din impozit către organizațiile de utilitate publică.

5. Asigurarea transparenței în activitatea Comisiei de certificare prin publicarea deținătorilor certificatului de utilitate publică, a datelor privind activitatea și deciziile Comisiei.

6. Simplificarea accesului la procedura de deducere a donației și îmbunătățirea mecanismului necesar în cazul persoanelor fizice și juridice.

7. Reglementarea mecanismului și procedurii de participare și de eligibilitate a organizațiilor neguvernamentale pentru prestarea serviciilor sociale, de sănătate, de formare a deprinderilor etc.

8. Definirea cadrului legal cu privire la antreprenoriatul social și cumpărarea serviciilor sociale.

9. Elaborarea noii Strategii privind dezvoltarea societății civile pentru anii 2016-2020 în parteneriat cu organizațiile societății civile.

10. Elaborarea standardului de contabilitate și a exigențelor de raportare specifice activității organizațiilor necomerciale, organizarea, cu suportul donatorilor, a cursurilor de instruire pentru contabili și elaborarea/ajustarea sistemului programatic de evidență contabilă al organizațiilor la condițiile noi de evidență și raportare.

11. Încurajarea practicilor de transparentizare a asociațiilor obștești și de sporire a integrității acestora prin adoptarea și promovarea Codului de etică a ONG, elaborarea unui mecanism de aplicare a acestuia, inclusiv crearea Consiliului de etică.

12. Sporirea responsabilității boardurilor asociațiilor obștești, îndeplinirea de către membrii acestora a atribuțiilor ce le revin și implicarea eficientă în activitatea asociațiilor.

13. Dezvoltarea capacităților asociațiilor obștești de a monitoriza și evalua politicile publice, accentuându-se aspectul calitativ al acestui proces.

14. Ajustarea prevederilor privind impozitarea organizațiilor societății civile.

ii. MASS-MEDIA

1. Transparentizarea procesului de acordare sau retragere a frecvențelor de emisie și a procesului de stabilire a grilei obligatorii de programe retransmise prin rețelele de cablu, stabilind criterii și condiții clare de acces pentru toți radiodifuzorii, cu oferirea priorității companiilor care produc programe autohtone.

2. Abținerea din partea autorităților publice de la exercitarea influenței asupra CCA și radiodifuzorilor publici, neadmiterea exercitării presiunilor de către diverse grupuri de interese de ordin politic sau economic.

3. Modificarea cadrului legal pentru neadmiterea concentrării excesive a mass-mediei.

4. Adoptarea unui mecanism funcțional de implementare a Legii privind accesul la Asigurarea conlucrării dintre instituțiile publice și mass-media în elaborarea unor programe speciale menite să informeze publicul despre pericolul corupției și necesitatea diminuării toleranței față de acest fenomen.